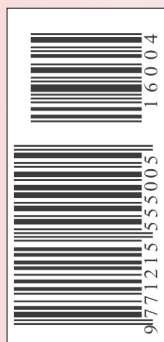

MILYEN A SZERELEM EGY BORDERLINE SZEMÉLYISÉGSZAVAROS TÁRS OLDALÁN?

Szurovecz Kitti önéletrajzi
ihletésű regényében
arra keresi a választ,
meggyógyíthatja-e
a lelket a földkerekség
legszebb érzése

Beszélgetés a szerzővel
lapunk 13. oldalán
olvasható

Állatok/járművek
építőelemekből
2790 Ft
96 oldal
190 x 250 mm

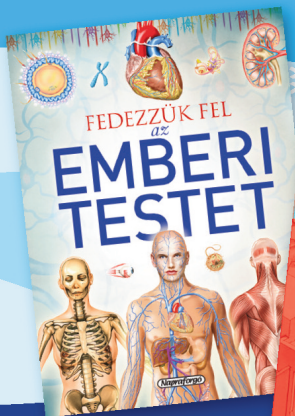
Minden idők
legszebb meséi
3990 Ft
400 oldal
180 x 246 mm

Mesék kincsestára
2990 Ft
260 oldal
200 x 275 mm

Olvassatok
velünk lányok!
4990 Ft
475 oldal
175 x 225 mm

Tudástár
3990 Ft
200 oldal
200 x 275 mm

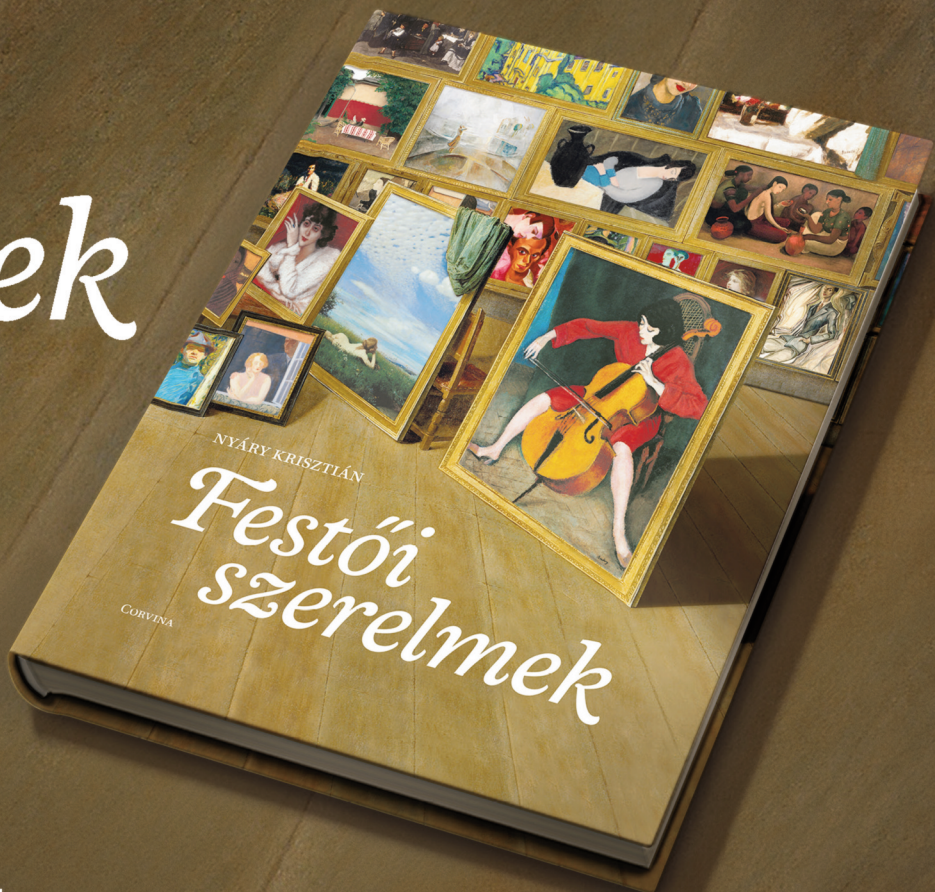
Napraforgó

1047 Budapest, Baross u. 91-95. • Telefon: (06-1) 272 1313 • Fax: (06-1) 272 1312 • E-mail: napraforgo@napraforgokiado.hu • www.napraforgokiado.hu

Nyáry Krisztián

Festői szerelmek

Az Így szerettek ők szerzőjének új könyve

www.corvinakiado.hu

A tartalomról

4 Szabó Tibor Benjámín frankfurti beszámolója

Kiadói perspektívák

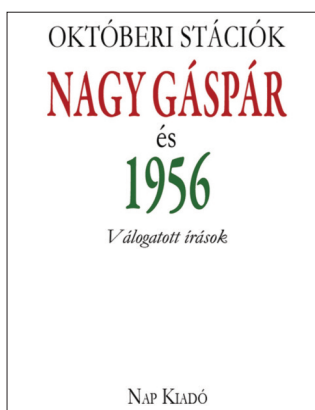
Ha a 2016-os rendezvényt egyetlen szóval kellene jellemezni, minden bizonnyal a koncentrátság lenne az a szó.

9 Pécsi Györgyi könyvajánlója

Rendszerváltó versek

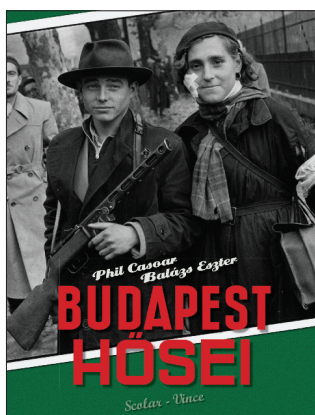
Nagy Gáspár *Öröknyar: elmúltam 9 éves* című verse „vakmerően” és nyíltan már 1984-ben, a legérzékenyebb pontján vonta kétségbe a Kádár-rendszer legitimitását.

15 Balázs Eszter Szepesi Dóra kérdezi

Egy fotó nyomában

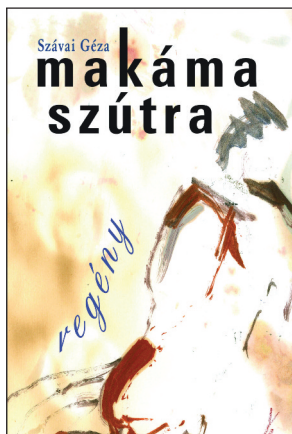
Az egy fiút és egy lányt ábrázoló híres fotót 1956. október 30-án, Budapesten Russel Melcher amerikai fotográfus készítette, ennek a képnek az utóéletét dolgozzák fel a kötetben.

16 Bán Magda könyvajánlója

Makáma káma-szútra

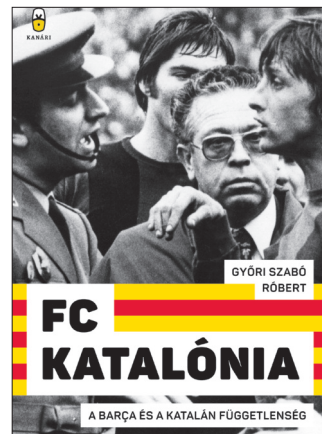
A nők vonzóak, kacérok, szenvedélyesek, higgadtak és pragmatikusak, a férfiak mintha kiszolgáltatottabbak, esendőbbek és mulatságosabbak lennének. Róluk írva vaskosabb a nyelv. Akár durvák, akár gyengédek, a nő, akire vágnak, akit szeretnének megkapni – irányítja sorsukat.

23 N. Pál József könyvajánlója

Hódolat Katalóniának?

Nemcsak a katalán futball – egy fejezet a baszk identitás és a labdarúgás összefüggésének törtériáját is elbeszéli –, hanem az újabb kori spanyol történelem elsősorban kisebbségekkel kapcsolatos történetére is ráláthatunk.

26 Hahner Péterrel beszélget Sultz Sándor

Tények és tévhitek

Úgy vettem észre, az olvasókat jobban érdeklik a történelmi hírességek magánéleti problémái, mint a gazdaságtörténelmi és eszmetörténelmi elemzések. Természetesen ez utóbiakra is szükség van.

ÚJ KÖNYVPIAC

Az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja

Felelős kiadó: Lafferton Kálmán

Kiadja: Lafferton és Társa Kft.

Szerkesztőség:

1043 Budapest, Bocskai u. 26.

Tel.: 210-9933, 210-9934, Fax: 210-9935

E-mail: ujkonyvpiac@ujkonyvpiac.hu

Honlap: www.ujkonyvpiac.hu

HU ISSN 1215-5551

Meghitt karácsonyi ünnepeket és boldog új évet kívánunk!

Kiadói perspektívák

Frankfurti Könyvvásár 2016
Szabó Tibor Benjámín beszámolója

Frankfurt minden évben egy hihetetlenül pontos, éppen ezért nagyon összetett láttelepet ad/jelent a nemzetközi könyvszakma aktuális állapotáról. A 2005 óta Jürgen Boos vezette vásár elsősorban egy ún. highlight trade show (vagyis egy bolhacikrusz, ahol az óriásplakátokkal, standszörnyekkel és koncertekkel a kiállítók nagyobbak, csillogóbbnak, kíváncsabbnak akarják mutatni portékáikat, mint amilyenek), másrészt a világgönyvest uraló tartalomügynökségek üzletkötési pontja (összességében dollár-milliárdokért cserélnek gazdát szerzők, művek, sorozatok, portfóliók, pontosabban ezek felhasználási jogosultságai), harmadrészt pedig egy Hyde Park-szerű megszólalási pont a világ írói, könyvkiadói és kereskedői számára, egy hely, ahol elmondhatják szakmailag, társadalmilag vagy esztétikailag fontos üzeneteiket.

Ha a 2016-os rendezvényt egyetlen szóval kellene jellemezni, minden bizonnyal a koncentrátság lenne az a szó. Miközben a világgönyves piaci teljesítménye évről évre nő, a vásár mérete folyamatosan csökken. Ez már a második év, amikor a 7-es és 8-as pavilont nem kapcsolták be a rendezvénybe, mert nem volt rá szükség. Közben pedig a legna-

gyobb könyves konzorciumok hatalmas standjainak belépő falán egyre hosszabb felsorolás jelzi, hogy mely kiadók tartoznak az adott vezérmárkához (Penguin Random House, Hachette, Bonnier, MacMillan, Simon&Schuster, HarperCollins). A tőkekoncentrációs folyamatok látványosak. Koncentrált volt a vásár abban az értelemben is, hogy egyre kevesebb könyvet lehet közvetlenül a kiadóvállalatoktól beszerezni, most már sokszor a kisebb kiadók címei is az ügynökségi lefedettség alá kerültek. És koncentráliódik a világpiac abban az értelemben is, hogy a nemzetközi szerzői márkák egyre jobban eluralják az európai kiadók kommunikációját is – idén tűnt fel először, hogy a német kiadóknak helyt adó 3-as Halléban az óriásplakátok jelentős részén már nem német szerzők mosolyogtak, hanem az adott kiadó által Németországban gondozott valamelyik New York Times best-seller listás íróasztár.

Miközben a vásár differenciálódik is. A valóban fontos szakmai dis-

kurzusokat (most már negyedik éve) kivették a szabadon látogatható vásártérből, és a 4-es Halléban, elzártan üzemelő (800 eurós regisztrációval lehet belépni) ún. Business Clubba emelték át. A könyvszakma vezető üzletemberei itt osztják meg egymással tapasztalataikat, terveiket – a könyvszakma érzékeny pontjai a trendfordulók, sikeres megjósálásokon (melyik zsáner mikor válik divattossá) egész vállalatbirodalmak sorsa múlhat, ezért ilyen témájú tanácskozási minden évben van a Business Clubban.

A tartalmak felől megközelítve az ide vásár a színezőkönyvek alkonyát hozta. Elképesztő mennyiségben és specifikáció-

val kínálnak a kiadók Bassford-mutációkat (az első világsiker színezőkönyv alkotója Johanna Bassford), már minden elképzelhető tematikában elérhetők ezek a felnőtteknek szóló, kreatív stresszoldó termékek, de akvizíciós oldalról egyre kevésbé érdekli a piacot a színezés. A hullám lecseng. A foglalkoztatókönyvek új generációja,

FOTO: FRANKFURTER BUCHMESSE – ALEXANDER HEIMANN

az ún. pusztítókönyvek (tépd szét, kávézd le, hajtogass belőle repülőt, kend össze rúzzsal – a legtipikusabb cím a termékcsoporthoz a Nyírd ki ezt a naplót!) láthatóan nem válnak jelentősebb trenddé, a mutációképződés szintje nagyon alacsony. A német thrillerek Frankfurtban mindig nagyon látványosak, de az ott esélyesnek mutatkozó sztárkönyvek a legritkább esetben váltak/válnak valódi nemzetközi sikerré (talán Marc Elseler Blackoutja volt az egyik kivétel). A keményvonalas skandináv krimik uralmát mára felváltotta a jóléti társadalmak belső feszültségeire ugyanúgy koncentrááló, de a krimiszálat hátrébb mozdító, vagy azt teljesen elhagyó, komor északi társadalmi regény, miközben tovább hódít a svéd satíra is. Nem lehet nem észrevenni, hogy az amerikai kiadók kínálatában egyre nagyobb felületet foglalnak el az abszurd könyvek. (A termékcsoporthoz legjobban Simone Lia They Didn't Teach THIS in Worm School [Na, ezt nem tanították a kukaciskolában!], amelyben a főszereplő Laurence (egy giliszta) megpróbálja lebeszélni az önmagát flamingónak gondoló csirkét arról, hogy megegye őt.)

A magyar jelenlét számára idén is az 5-ös Halléban található, erre az évre szépen megújított nemzeti stand adott otthont. A magyar kiadók, egy-két kivételtől eltekintve, nem üzemeltetnek céges standokat, így a magyar sales-es tárgyalások egy jelentős része is a közösségi térben történt, ez folyamatos étellel töltötte meg a platformot. Az alkotók közül idén Barnás Ferenc, Forgách András, Böszörményi Zoltán, Péterfy Gergely és Darvasi László képviselte hazánkat Frankfurtban, az írókkal ezúttal is neves német közírók, szerkesztők, médiaszemélyiségek beszélgettek. (Az alkotói programokat 2016-ban is a Balassi Intézet szervezte és finanszírozta, Publishing Hungary programján keresztül.)

A piaciilag is fontos magyar tartalmak külföldre áramoltatása, sajnos, továbbra is rendkívül esetleges, alapvetően sikertelen. Egyelőre nincs nemzetközi bizalom a Magyarországról érkező művekkel kapcsolatban, ezért alig történnek sales-es üzletkötések, a frankfurti magyar szerepvállalás elsősorban akvizíciós köteteket jelent. Mivel a közösségi forrásokból finanszírozott programok elsősorban

a hagyományos értelemben vett szépirodalomra koncentrálnak (amely szegmens az egész világon kisebb piaci erőt képvisel), a kiadók kizárólag önállóan próbálkoznak figyelmet kelteni, bizalmat ébreszteni szerzőik, könyveik iránt. Talán egy átütő, mindenhol látható piaci siker billentheti át a bizalmi kapcsolót a világgönyvesben a magyar tartalmakkal kapcsolatban. Jelenleg, mindenesetre, az a helyzet, hogy a 6-os Halle harmadik emeleten elhelyezett ügynökségi centerben (ahol egy óriási térben legalább 700 irodalmi ügynökség kínálta a kiadónak a könyveket megvételre) alig találkozhatunk magyar könyves ajánlásokkal, a ügynökségek nem foglalkoznak a szerzőinkkel.

A vásár paicokat kereső rights holderek (a jogok kezelőit) és a tartalmakat kereső kiadókat köti, nagy sikerrel, zajosan. Az ezt kísérő, színes kulturális programkínálat pedig bemutat több száz író a szakma képviselőinek és a sajtónak. Ezerfelé futó szándékok, esztétikai krédók, könyvpiaci megközelítések, de a frankfurti vásár alapelveiben világkonszenzus van: nyitott piac, szabad véleményáramlás, folyamatos párbeszéd.

Kati Marton
A kém
Corvina Kiadó, 2016, 368 oldal, 3500 Ft

Eltitkolt történelem

Kati Marton íróval Fejes Imre beszélget

Ez a könyv a hidegháború egyik titkos részletét tárja fel. Noel Field kanyargós pályafutása az amerikai külügyminisztériumban kezdődött, ahol egyre magasabb tisztségeket töltött be, míg a harmincas évek közepén kvéker neveltetéséből fakadó naiv, világjobbító idealizmusa hithű kommunistává nem tette – Sztálinnak lelkes, odaadó híve, majd végül a szovjet hírszerzés beszervezett kémje.

Hogyan sikerült egy amerikai „áttéríteni” a demokratikus berendezésről a diktatúrába?

Egyszerűen naiv volt. Elhitte a kommunista propagandát. Olyan ígéretekkel csábították el, amiket nem kellett volna elhinnie. De fiatal volt, idealista, így könnyen be tudták szervezni, hogy először az USA-ban, majd később Európában kémkedjen a szovjeteknek.

Gondolom busásan megfizették?

Nem kapott pénzt. Amerikai diplomataként amerikai fizetést kapott, de mint szovjet kém nem keresett semmit. Egyszerűen azt szerette volna

Újra igazi dokumentumregényt írt Kati Marton, még hozzá egy olyan sötét korszakról, amely, mint a könyvből is kiderül, még sötétebb volt, mint ma gondolnánk. A regény főhőse, Noel Field amerikai állampolgárként beszervezett szovjet ügynök volt, emberek tucatjait juttatta akasztófára, vagy élethosszig tartó börtönbüntetésre. S közben ő maga is börtönben, de tanúvallomásait, amit kínzások és súlyos verések árán csikartak ki a magyar hatóságok, az összes koncepció perben felhasználták. Nemcsak Magyarországon, hanem Csehszlovákiában, Németországban és Lengyelországban is.

elérni, hogy mindenhol kommunizmus legyen, ebben az eszmében hitt, ezért az ügyért dolgozott.

Mi volt a legfőbb feladata?

A Kreml folyamatosan szerette volna tudni, hogy az USA milyen lépésekre hajlandó a II. világháborúban, hogyan és miképp harcolnak a nácizmus és annak terjedése ellen.

Hogyan definiálná a könyvét?

Ez egy thriller. Úgy írtam meg, mint egy regényt, de abszolút történelmi

igazság az alapja. Olyan komplikált sztori, hogy a híres kémregény-író (John LeCarré) sem tudta volna mind ezt kitalálni. Egy olyan emberről is szól – és persze a politikai háttérharcokról, az akkori diktatúrákról –, akit hiába börtönöztek be Magyarországon, hiába verték, kínozták, hű maradt a kommunista eszmékhez, a legfőbb vágya pedig az volt, hogy vegyék fel a Magyar Szocialista Munkáspárt tagjai közé, hiszen szabadulása

után nem kívánt visszatérni az Egyesült Államokba. Magyarországon élte le utolsó évtizedeit.

Tehát mégis történelmi regény?

Nem száraz történelem, csak egy olyan igazság bemutatása, ami eddig rejtve volt, nem csak a magyarok elől, de a többi volt szocialista országok olvasói, és persze az amerikai olvasók elől is. Nevezhetjük kordokumentumnak is, de olvasmányos keretek között „tálalva”.

Honnan jött a könyv ötlete?

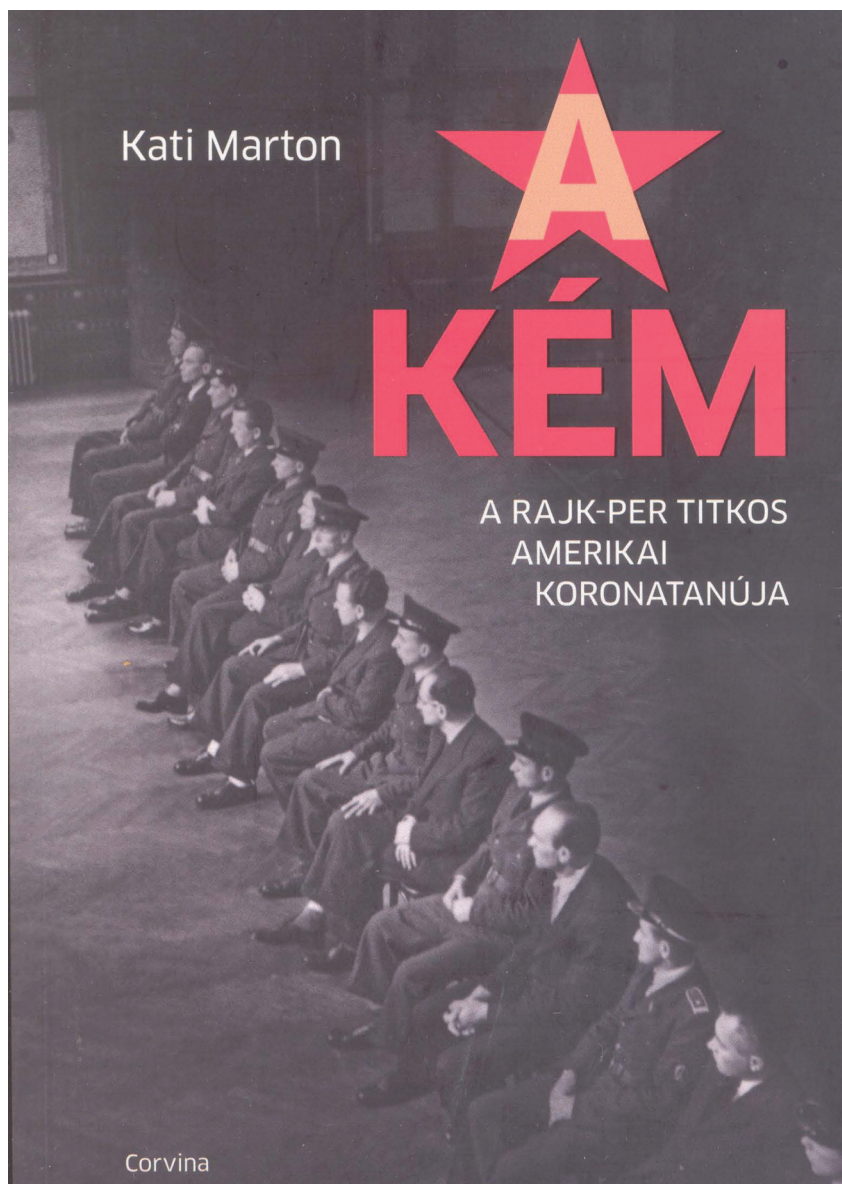
Szüleim amerikai újságíróként tudósítottak Magyarországról, és '56 után egy alkalommal sikerült rávenniük Fieldet, ami addig senkinek sem sikerült, hogy adjon nekik interjút. Mint kiderült, édesapám ugyanabban a cellában ült a Fő utcai börtönben, mint Field, akit éppen akkortájt engedtek ki. Évekkel ezelőtt megtaláltam az eredeti interjút, és elkezdtem érdeklődni a téma iránt.

Hol zajlott a kutatómunka?

Bejutottam a KGB archívumába és persze tanulmányozhattam az ÁVÓ irattárát is. Négy évig tartott a kutatás. Bár ez egy személyes történet, a háttér történelmi és politikai, a könyv lényege pedig, hogy bemutassak egy emberi tragédiát, azt, hogy hogyan lett egy jó emberből, aki csak jót akart, tenni a világgal, kém és gyilkos.

Sikeres amerikai újságíróként legtöbb könyve magyarországi dolgokkal (is) foglalkozik. Miért fontos ez önnek?

Itt születtem, itt nőtem fel, és annyira Magyarországgal kapcsolatos érdekes történettel találkozom, hogy nem tudok szó, illetve írás nélkül elmenni mellettük. Magyarország rengeteg dolgon ment keresztül, nemcsak az elmúlt évszázadban, hanem korábban is, és megpróbálom elmagya-

rálni az amerikaiaknak Magyarországot és a magyaroknak Amerikát. Számomra Magyarország nagyon fontos, és megpróbálok azért is dolgozni, hogy az amerikaiaknak is fontos legyen Magyarország.

Könyve határozottan bírálja a kommunizmus- és szocializmus ellenes szenátor, John McCarthy amerikai ámokfutását, hiszen okkoriban Amerikában is kirakatperek tucatjait tartották, olyan embereket is perbe fogtak és ítélték el akiknek nem volt közükhöz egyik ideológiához sem.

Elítélem azt a boszorkányüldözést, ami akkoriban folyt, szerencsére csak három évig tartott, de kimondhatjuk,

hogy egy nagyon sötét fejezete az amerikai nép történelmének. Ugyanolyan kritikus vagyok mindkét akkori oldallal szemben.

Mi lesz a következő könyve?

Angela Merkelről fogok írni. Eddig mindig csak férfiakról írtam, vagy férfi szemszögből láttattam a nőket. Ez igazi áttérés lesz. Szerintem.

Kati Marton magyar származású amerikai író és újságíró. Rádió- és tévériporterként, valamint a The New Yorker, az Atlantic Monthly, a The Times of London, a The Washington Post, a The Wall Street Journal és a Newsweek munkatársaként számos szakmai elismerést és díjat kapott, a „Titkos hatalom” című könyve felkerült a The New York Times bestseller-listájára.

DÁVID GYULA
1956 Erdélyben
ÉS AMI UTÁNA KÖVETKEZETT

NAP KIADÓ

Dávid Gyula
1956 Erdélyben és ami utána következett
Nap Kiadó, 2016, 282 oldal, 3500 Ft

„Ennek a kötetnek az írásai az 1956-os magyar forradalom erdélyi/romániai eseményei és a forradalom leverését követő romániai megtorlások témája köré szerveződnek. Nem vagyok történész, személyes érintettség révén van közöm a történetekhez: a második Bolyai-per fővádlottjaként hét évet kaptam és ültem le Románia különböző börtöneiben és kényszermunkatelepein. 1989 után ugyancsak ebben a minőségben kértek megszólalásra nemegyszer írásban is” – írja Dávid Gyula.

Ahogy Magyarországon, Romániában is tabu volt '56 a diktatúrában, s csak a '89-es fordulat után indulhatott el a múltfeltárás, akadozva, mert bár megnyíltak a belügyi levéltárak, a továbbélő Szekuritate változatlanul szigorúan őrzi a dokumentumokat, összegző munkák csak a kétezres éveket követően tudtak elkészülni. Ezért is különösen üdvözlendő Dávid Gyula tanulmánykötete, amely rendszerezetten foglalja össze az '56-os erdélyi eseményeket és az azt követő megtorlást, egyben láthatjuk a nagyon gyorsan egymásra torló, egymást keresztező eseményeket, illetve ezek tükrében ráláthatunk a szellemi, irodalmi élet korabeli kulcsszereplőinek

Forradalom és megtorlás

Pécsi Györgyi könyvajánlója

árnyaltan megítélt szövevényes mozgásaira.

A kutatások szerint 1956 és 1962 között több mint 27 ezer politikai indítatású letartóztatásra került sor Romániában, melyeket elrettentő büntetések követtek, nem említve a halálra ítéleteket és a börtönben agyonverteket. Az ítétek nagy száma azért abszurd, mert olyan elképesztő hisztérikus megtorlást alkalmazott a párhatalom elsősorban Erdélyben, mintha valóságos forradalom és szabadságharc zajlott volna, holott csírájában elfojtott minden megmozdulást.

Könyvében Dávid Gyula áttekinti a Sztálin halálát követő, ellentmondásos romániai enyhülés éveit, s krónikai pontossággal 1956 őszének fontosabb erdélyi megmozdulásait. Az 1956–1965 között Romániában bíróság elé állítottak és elítéltek főbb csoportjai című összegzésében pedig a demonstratív elrettenésül rendezett – az olvasó számára szinte követhetetlen, befogadhatatlan mennyiségű – csoportos perek sorozatát. A legsúlyosabb a Szoboszlai- és a Dobai-csoport politikai pere, és a szimbolikus jelentőségű három, a kolozsvári magyar nyelvű Bolyai egyetem hallgatói és tanárai ellen rendezett ún. Bolyai-per

volt – a harmadik Bolyai-perrel szinte napra egy időben olvastják be a Bolyait a román Babesbe, a Bolyai autonómiájának fől számolása után pedig kezdetét veszi a magyar iskolák elleni általános támadás.

1956 ősze, és ami utána következett, lényeges változást hozott a román nagypolitikában, írja Dávid Gyula: az addigi kétarcú lenini nemzetiségi politikát rövid úton fölváltotta az egyre nyíltabb román nacionalizmus. De megváltoztatta a romániai magyar baloldal magatartását is, ezért hangsúlyozza, hogy „semmi nem fehér vagy fekete” – s külön tanulmányokban árnyalja a kommunista Jordáky Lajos és Szabédi László '56-os szerepét, illetve a pártköltőnek kiszemelt fiatal Páskándi Géza lázadását.

Fájdalom, hogy nem csak a továbbélő román nacionalizmus próbálja elletetleníteni a forradalom emlékezetét, de a magyarországi köztudatba sem épült be az erdélyi magyarság '56-os kálváriája. Dávid Gyula könyve az első Magyarországon megjelent összegző munkaként elősegíti, hogy az 1956-os eseményeket a Kárpát-medencei magyarság történetének egészéként értelmezzük.

OKTÓBERI STÁCIÓK
NAGY GÁSPÁR
és
1956

Válogatott írások

NAP KIADÓ

Októberi stációk

Nagy Gáspár és 1956

Szerkesztette és az utószót írta: Pécsi Györgyi
Nap Kiadó, 2016, 288 oldal, 3500 Ft

Ahogy Illyés Gyula *Egy mondat a zsarnokságról* verse az '56-os forradalomnak, úgy vált Nagy Gáspár 1984-ben megjelent *Öröknyár: elmúltam 9 éves* című költeménye – melyben Nagy Imre eltemetését és a gyilkosok néven nevezését követelte – a magyar forradalom emlékezetének ikonikus versévé. Az *Öröknyár...* és az 1986-os *A Fió naplójából* című versek megjelenését országos politikai botrányok követték, szerkesztők leváltása, és a szegedi Tiszatáj folyóirat betiltása. Nagy Gáspár azonban nemcsak e két versével, de egész költészetével és ezzel a költészettel tökéletesen egybevágó életével őrizte a magyar forradalom tisztaságának és méltóságának az emlékezetét.

Nagy Gáspárt – vallomása szerint – valójában az 1968-as szégyenteljes csehszlovákiai megszállás, a Prágai Tavasz leverése tette érzékennyé a történelem iránt. A Szent István napján az országból Csehszlovákiába dübörgő testvéri tankok szégyene ébresztette rá arra, hogy a magyar forradalom vérbefojtása után 12 évvel sem beszél senki sem a világtörténelmi jelentőségű forradalomról, sem az azt követő rettenetes megtorlásról.

Rendszerváltó versek

Pécsi Györgyi könyvajánlója

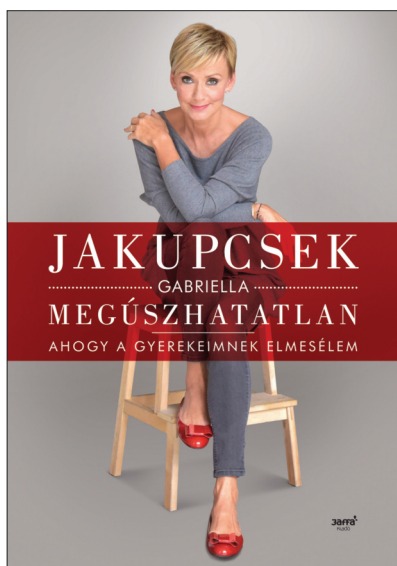
Rendszerváltó verseknek nevezte monográfusa, Görömbei András irodalomtörténész a költőnek azokat az egykor botrányosnak minősített költeményeit, melyek ma már méltán számítanak a magyar irodalom kultikus darabjainak. Okkal, hiszen hiába tiltották be írásait a nyolcvanas években, Nagy Gáspár nyilvános és egyértelmű megszólalásai után már hallgatni sem lehetett ugyanúgy, mint előtte. Vallotta, hogy „egy élére állított vers sokat tehet”, s valóban, a történelmi felejtésre, kábaságra, amnéziára ítélt Magyarországon az ő emlékező versei szólították meg először elemi erővel az országot úgy, hogy a hatalom is beleremegett. Közéleti költészete jelentősen hozzájárult a nyolcvanas évek szellemi ellenállásához.

Versválogatásunk közli a költő összeállításában, 2002-ben a Püski Kiadó gondozásában megjelent '56-os Nagy Gáspár-verseket, ezeket egészítettük ki részben a későbbi opuszokkal (*Fénylő arcok és tükröképek, Október végi tiszta lángok*), részben azokkal a korábbi versekkel, amelyek Nagy Gáspárban a magyar nemzet szabadsággal, hűséggel, igazságszeretettel, morális tisz-

tasággal jellemezhető mindenkori forradalomképét kiformálták: élete utolsó éveiben a forradalom nemzeti és európai jelentőségét felismerve, a költő egyetlen gyönyörű, méltóságteljes és emelkedett folyamat állomásainak látta 1848-at, 1956-ot és 1989-et.

Nagy Gáspár *Öröknyár: elmúltam 9 éves* című verse „vakmerően” és nyíltan már 1984-ben, a legérzékenyebb pontján vonta kétségbe a Kádár-rendszer legitimitását, ezért is emelkedhetett a forradalom emlékezetének szimbólumává. '56-os és „56-os” versei pedig valamiképpen leképezik a magyarországi társadalom önképének változásait. Ezért a gyűjteménybe olyan dokumentumokat, interjúrészleteket, tanulmányokat is beválogattunk, amelyekből – középpontban a magyar írórtársadalom szerveződésével – élményszerűen kirajzolódik a kor és korszak rendkívül mozgalmas és izgalmas története. Ráláthatunk a hetvenes s különösen a nyolcvanas, kilencvenes évek korántsem homogén szellemi, politikai kataklizmáira, drámáira, visszasságaira, ellentmondásosságaira – mert ezekre is emlékeznünk kell.

(Részlet a könyv utószavából)

Jakupcsek Gabriella
Megúszhatatlan
Jaffa Kiadó, 2016, 298 oldal, 3490 Ft

Vettem egy nagy levegőt

Jakupcsek Gabriellával beszélget Szepesi Dóra*

Facebook-oldalán meglepetésként árulta el rajongóinak, hogy egy könyvön dolgozik, de rögtön hoztátette, nem botránykönyvről van szó...

Nem, nem, az nem én vagyok. Semmiképpen nem gondolnám, hogy nekem botránykönyvet kellene írnom. Én nem vagyok sértett ember, nem szoktam a sérelmeket hurcolni magammal. Ami bánt, azt meg szoktam beszélni, vagy legalábbis a tanulságait levonom.

Megúszhatatlan – Ahogy a gyerekeimnek elmesélem. Sokat sejtető ez a cím! Az Olvasás Éjszakáján a könyv kulisszatitkairól fognak beszélgetni Juhász Annával. Előzetesen mit tudhatnánk meg ezekből?

Mik a kulisszatitkok? A könyv keletkezésének a körülményei, hogy miért írok, mik voltak az apropói annak, hogy ezeket átgondoltam. Úgy gondolom, hogy ez, a gondolatosság lehet a kulisszatitok. Egyébként kíváncsi

vagyok, hogy Annát mi érdekli, mert az olvasókat is az fogja érdekelni. Én még nagyon benne vagyok a könyvben, még kifelé nézek, az lesz az érdekes, hogy hogyan néznek rám vissza.

Milyen témákat érint a könyvben?

Azokat a témákat érintem, amiken a nők gondolkodnak. A női létet, annak érvényesülését. A gyerekeinket nyilvánvalóan érdekli a múlt, azt gondolom, megúszhatatlan, hogy elkezdjük beszélgetni arról, hogy honnan jövünk, kik vagyunk, mit képviselünk. Én még úgy nőttem fel, hogy velem ezeket megbeszélték. Aztán lassan felnőtt két generáció, van köztük olyan, aki maximum a nagyszüleit ismerte, de nem biztos, hogy tudja, kik ők.

Érdekelne, alakult-e írás közben a könyv? Hiszen ön más alkotói folyamatokhoz szokott.

Jaj, nagyon! Ez a kulisszatitok, erről fogunk beszélni. Most fogta meg a lényegét, hogy én nagyon máshonnan jövök, igen.

Volt már egy könyve, évekkel ezelőtt, egy beszélgető könyv, a Hepehupa, de ez most egy kicsit más lesz. Mennyiben?

Ez nem egy beszélgető könyv, itt én beszélgetek magammal vagy a gyerekekkel – gondolatban, természetesen. Ez egy gondolkodó könyv. Ez az egyik. A másik a hangvétele, ami egy picit folytatja, amit elkezdtem a női talk showban, a Ridikülben. Olyan témákat vetek fel, amelyek megfordultak a Ridikülben is, mert állandó és visszatérő témái az életünknek, és én tulajdonképpen képzeletben, de ezt a beszélgetést viszem tovább. Sok olyan történet van, ami részben az én történetem, részben mások története. Tehát azoknak az embereknek a tapasztalása is benne van, akikkel beszélgettem.

Most, hogy említette a Ridikült, megkerülhetetlen a kérdés, mit tudhatunk a képernyőre való visszatéréséről?

Én egyelőre még azt sem tudom, hogy

* Az interjú az októberi Olvasás Éjszakája előtt készült.

visszatérek-e a képernyőre. Úgy vagyok ezzel, hogy nekem a képernyő nem jelent túl sokat. Nem azt mondom, hogy semmit, de az nekem egy eszköz arra, hogy valamit elmondjak. De nekem a könyv is egy eszköz. Sokkal inkább azt mondom, hogy legyen valami jó feladat, amiben az én személyiségemre és az én tudásomra van szükség, és hogy azt képernyőnek, rádióknak, üzleti kommunikációnak, PR-nek, reklámnak, a kommunikáció összes más műfajának hívják, mindegy. Azt gondolom, hogy a tartalom a kérdés, utána megtaláljuk hozzá a formát. Ezt a formát keresem most, ha képernyő, akkor képernyő, ha könyv, akkor könyv, ha gondolat, akkor gondolat. Szóval nem a képernyőt keresem, hanem a tartalomhoz keresem a formát.

Nemrégiben láttam egy élő Facebook kerekasztal-beszélgetést, Ördög Nóra vezetésével a tudatos én-időről. Nagyon érdekes volt a téma, arról beszélgettek, hogy az alkotó nők, a családanyák hogyan tudnak lecsípni maguknak egy kis saját időt. Itt ön elmondott néhány figyelemre méltó dolgot, említette például a légzéstechnikát, amit a Színművészeti Főiskolán tanultak.

Igen, én ott nagyon sok mindent megtanultam, amit az életben tudok kamatoztatni.

A légzéstechnikára visszatérve, arra gondoltam, de jó, hogy ezt mondja, mert lélegezni mindenki tud, hát nem?

Nem! Szerintem nem tud senki lélegezni, az egy automatizmus, ami kapott, és ha jól használja, – és ez így van sok minden mással –, tudatosan is tud lélegezni. Vagy tudja, hogy

mikor kell tudatosan lélegeznie, akkor meg tudja a kapacitást növelni sokszorosára, mind az életfunkciók kapacitását, mind a szellemi kapacitását, a nyugalomát – és sorolhatnám. Én arra jöttem rá, hogy lám, milyen érdekes technika! Hogyha a művészetben lehet használni a hangképzésben, akkor minden másra lehet használni. A tudatos légzés egy nőnél előjön a szülőszobán, a szakmájában – oly sok helyen! Milyen sokszor mondjuk azt az életben: végy egy nagy levegőt! – és indul valami új. Hát én vettem egy nagy levegőt – és így lett ez a könyv.

Ebben a beszélgetésben mondta el azt is, szeret más bőrébe bújni, buzszon utazva elképzeli, milyen életek lehetnek a házak ablakai mögött. Említette, hogy „a fiktív nővé válásáról” fog könyvet írni... Ez nagyon érdekes lenne, gondolom, sokan szívesen olvasnánk! Lehetséges, hogy ez lesz a következő?

Igen, igen! Ez a könyv arra volt jó, hogy eszembe jut, mi mindenről lehetne még írni. Az is kulisszatitok, hogy egyszer csak rám szól a kiadó, hogy na, most már állj, le kell adni! Most már ne tovább, az majd már egy másik lesz. Tehát beindult egy csatorna... Igen, ahogy ott a beszélgetésben elmondom, valóban a fiktív életéről is kéne írni egy könyvet! Hogy mit értek ezalatt, majd kiderül.

Az oldalán olvashattuk azt is, hogy a nyári giga méretű fagyik után, iskolakezdéskor életmódot vált. Miben áll ez a változás?

Én időről-időre kipróbálok technikákat, módszereket, csinálok tojás-kúrát, szénhidrátmentes heteket, méregtelenítést. Gyakorlatilag, amikor valamilyen időszakom lezárul, ami-

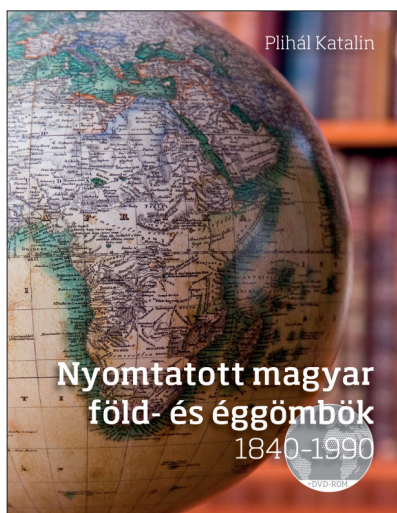
kor nagyon sokat dolgozom, egy kicsit zaklatottabban élek, vagy/és naponta megeszem nyolc gombóc fagyalaltot, mint nyáron, akkor utána az ember azt mondja, hogy még mielőtt kialakulna ez a rossz szokásom, váltok. Ilyenkor egy-egy ilyen módszer nekem nagyon sokat segít, két-három hétig táplálkozom vagy élek valamilyen egészséges módszer szerint, és akkor visszatálok a saját ritmusomba.

Az Olvasás Éjszakája mit jelent önnek, akár konkrétan, akár elvontan?

Nálam pont fordítva van, mert általában az éjszaka az olvasásé. Mire a gyerekeket lefektetem, megvolt a meseolvasás, mire kijövök a szobából, fél tíz. Egyes pillanatokban még találkozom a férjemmel és tudok vele beszélgetni. A lefekvéshez kötődik az olvasás, ami nem túl szerencsés, mert ilyenkor az ember nyilván már nem tud mennyiséget olvasni, viszont rendszeresen olvasok. A nyár az más, akkor el tudok keríteni olyan időszakokat magamnak, amikor nappal is tudok szabadságot teremteni az olvasáshoz. Mindenki másfele van, a gyerekeink nyaralnak, nincs annyi munka, akkor tudok jobban haladni. Ezért is készült nyáron ez a könyv, egyébként. A rendszeres olvasás nekem az éjszaka vagy a késő este.

Mely szerzőkkel találkozna szívesen egy ilyen Olvasás Éjszakája rendezvényen, vagy ki az, aki most foglalkoztatja?

Engem több író is foglalkoztat. Most nyilvánvalóan nagyon érdekel, hogy a Kepes mit írt, mert nagyon szeretem. Az Olvasás Éjszakáján alapvetően a könyv a főszereplő, nem pedig az író. Nálam az a furcsa helyzet, hogy a termékre a személyem fogja ráirányítani a figyelmet.

Plihál Katalin
Nyomatott magyar föld- és éggömbök
1840-1990
HM Zrínyi Nonprofit Kft. – Zrínyi Kiadó, 2016

Földgömb Éggömb

Sultz Sándor könyvajánlója

A Zrínyi Könyvkiadó szépséges könyvet kínál önöknek: A Plihál Katalin által jegyzett *Nyomatott magyar föld-és éggömbök 1840-1990* című könyv igazi karácsonyi ajándék azoknak, akik szeretik a szép könyvet, a térképeket, a történelmet, no meg a földrajtot.

Ezzel a kötettel egy több évszázadon át ívelő időutazáson is részt vehetünk. Ki ne álmodozott volna tágra nyitott pupillával, bal avagy jobb kezével a földgömböt forgatva? Időnként mutatójával rábökve a gömb felszínére, és ahol a gomb imígyen megállt, elképzelve, ott milyen lehet az élet. Brazília? Afrika a 19. században? Új Zéland, amikor még fel se fedezték?

No, de mi minden kellett ahhoz, hogy mi ezt gyermeki lélekkel megtehessük? Először is rá kellett jönni arra, hogy a Föld gömbölyű. Aztán meg kellett találni, hogy ezen a bolygón legalább úgy nagyjából hol, mi van. S kellett egy király nagy ötlet, hogy mindez egy szép színesre megfestett golyón akár ábrázolható is legyen, és ha a két sarkán átszúrjuk, akkor forogjon is. Sőt, némi mechanikával készíthetünk hozzá egy Holdat – mit Holdat! –, egy saját Napot, és akkor már bolygókat is –, és

máris utazhatunk képzeletben nem csak a Földön, hanem a Naprendszerben. És ugyanezt megtehetjük az égbolttal is – kell ennél több?

Plihál Katalin, az Országos Széchényi Könyvtár Térképosztályának vezetője szorgos kutató és elemző munkával állította össze honunk földgömbjeit a kezdetektől napjainkig. Ezt a vállalkozást megelőzte a *Magyarország legszebb térképei 1528–1895* kiadványa, ami 200 térkép fölötti álmodozásra hívja az olvasót.

Kezdetben tényleg olcsóbb volt odamenni a helyszínre, és megnézni, hol is van Amerika, mint rendelni egy földgömböt. Földgömböt venni királyok, hercegek, grófok mulatsága. Aztán lassan ereszkedik az ára. S aztán már olyat is lehetett kapni, ami nem is földgömb, hanem éggömb, a zodiákust ábrázoló grafikákkal, amik mögött szinte észrevétlenül hunyorogtak a csillagok. Aztán a 19. század második felére jobb helyeken már magától értetődő volt, hogy földrajztanítás e csodás segédeszköz nélkül nem az igazi.

Ennek a belátásnak magyar úttörői voltak: gróf Batthyány Kázmér, Nagy Károly, Ballagi Károly és Elekes Ferenc

urak, valahányan ama nagy nemzedékből, akik tevőleg tettek 1848-ban is...

A kötethez egy DVD is jár, ami tartalmazza az összes közölt gömb képét, és amit Geda Mátyás jóvoltából el lehet forgatni, rá lehet közelíteni.

Végül kis idézet a kötet bevezetőjéből: „Milyen csodálatos egy jó térkép – írta Samuel van Hoogstraten a művészetéről szóló értekezésében –, az ember, hála a rajzolás művészetének, úgy látja rajta a világot, mintha egy másik világból nézné... A korai reneszánsz egyik legszebb glóbusz-alkotásáról, Hans Dorn Domonkos-rendi matematikus 1480-ban Budán készült éggömbjéről megállapítható, hogy égitestek pozícióinak meghatározására szolgált.”

Már az első földrajzi felfedező hajóutakról készült metszeteken esetenként a szemünk elé bukkanó földgömbök a földrajzi hosszúság számításában segítettek a navigációért felelős tiszteket.

Gömb. Hangulatfestő szó. Teke szavunk bizonytalan eredetű. „A közbeszédben a gömb részletének megnevezésére (félteke), illetve a tekejátékra használatos.” Lsd. még, amikor (föld)gömbökkel tekéznek az istenek...

Szurovecz Kitti
Hópelyhek
Athenaeum Kiadó, 2016, 352 oldal, 3490 Ft

Rettegve elhagyástól

Az ÚKP beszélgetése Szurovecz Kittivel

Korábban többször említette, hogy a *Hópelyhek a válladon* című regénye teljesen más, mint az eddigiek. Mire gondolt?

Arra, hogy ezt a történetet az előzőekkel ellentétben nem a fantáziám szülte, hanem maga az élet. Sok éve volt egy szerelmem, egy borderline személyiségzavaros férfi. A kapcsolatban nagyon sokat sérültem. Az új regényem története egyben a saját lelki gyógyulásom története is. Sok félelem volt bennem, mert ennyire még sosem adtam ki a lelkemet, és tudom, aki őszinte, az sebezhetővé válik, ám utóbb kiderült, az olvasók nagyon is hálásak ezért.

A regény címe igazán egyedi. Van valami különleges története?

A történetem egyik főszereplője, Hayden, jégsozobrász. Szerettem volna, ha a lehető leghitelesebb a szakmájában, így jó ideig tanulmányoztam ezt a szép hivatást, amiben csodás segítőre akadtam M. Tóth Zsolt, a világhírű jég és homoksozobrász személyében. A történetemben, amikor Arlene először meglátja Haydent, a férfi épp egy jégkutyát farag, és a láncfűrész nyomán a vállára hull a porhó. Ez a kép beég Arlene emlékezetébe. A cím ötletét annak a

látványa adta, ahogyan M. Tóth Zsolt alkot.

Úgy tudom, egy pszichológustól is kapott segítséget. Mesélne a közös munkáról?

A saját terápiám során sokat beszéltem a pszichológusomnak, Faragó Melindának a volt szerelmemről. A konfliktusainkról, a boldogságainkról, hogy milyen mélységeket és magasságokat éltünk át. Arra, hogy a problémáinkért a borderline személyiségzavar a felelős, Melinda vezetett rá, ahogyan arra is, miként lehet egy ilyen önsorsrontó kapcsolat fogságából szabadulni és meggyógyulni. Ez is benne van a könyvben. Melindával a közös munkánk valójában nem a regényírásról szólt, hanem arról, hogy kikecmeredjek a gödörből. A könyv, furán hangzik, de a terápiám melléktermékeként született.

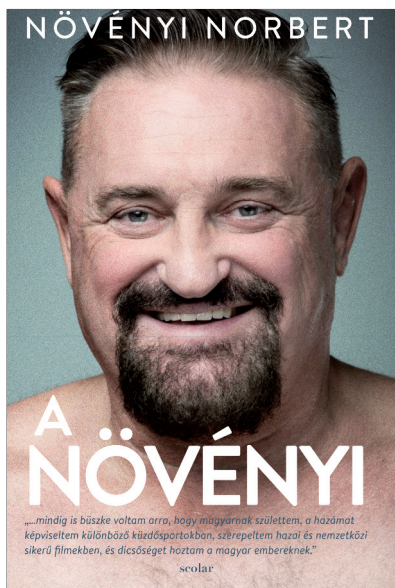
A könyv férfi főszereplője Hayden, a borderline személyiségzavaros jégsozobrász. Miért ezt a türelmet, koncentrációt igénylő hivatást kapta?

Hayden csak a jégsozobrászokásban lel nyugalomba. Ha úgy érzi, legszívesebben törne-zúzna, a hűtőkamrába rohan, és a jégtömbökön tölti ki a mérgét. Mire elkészül a szobor, lehiggad. A border-

line-okra egyébként is jellemző, hogy művészeti tevékenységben keresnek nyugalmat, mert az emberi kapcsolatainkban állandó viharok dúlnak. Képesek a végtelenségig imádni és gyűlölni akár egy és ugyanazt a személyt, gyakoriak náluk a hangulatváltozások, akár apróságoktól is kiborulnak, és képtelenek visszafogni az érzelmeiket. Épp ezért nehéz velük együtt élni, jellemzően a környezetük legalább annyira szenved a viselkedésüktől, mint ők maguk. Problémájuk oka a bennük élő mély szeretet-hiányból és bizalmatlanságból fakad. Jellemzően kiskorukban sérültek az elsődleges kötődéseik. Éppen ezért rettegnek attól, hogy elhagyják őket, a soruk beléjük kódolta, hogy egy szerető kapcsolat nem lehet biztonságos.

Miben segíthet ez a történet az olvasóknak?

A történet által könnyen észreveszik, ha bántalmazó párkapcsolatban élnek. Aki pedig meghitt, harmonikus kapcsolatban él, remélem, még jobban meg fogja becsülni. Az egyedülálló nők, férfiak is tanulhatnak belőle: ha ismerkednek valakivel, milyen jelekre érdemes figyelni, és ha baj van, még az előtt kiszállni, mielőtt beszippantana a sötét örvény.

Növényi Norbert
A Növényi
Scolar Kiadó, 2016, 336 oldal, 3950 Ft

Növényi Norbert önéletrajzi regénye a magyar sport emblemikus alakjának küzdelmes, kalanddal és tanulságokkal teli életét tárja olvasója elé: olimpiai bajnok, játszik színházban, filmekben, karakteres szereplője népszerű sorozatoknak, és ír. Hogy fér meg egy személyben ennyi minden?

Azt gondolom, ha az ember akar valamit, akkor arra mindig tud időt szánni. Mindig is felfedező típusú ember voltam, aki nem fél a változtatásoktól az új dolgok felfedezésétől. Persze, amibe belefogtam, azt teljes intenzitással és alázattal csináltam és megpróbáltam szeretni, mert csak akkor tudtam eredményt elérni az élet bármely területén, ha örömet is leltem benne, természetesen a kitartó és kemény munka mellett.

Az ellenfél szerepét nagyon érdekesen ábrázolja. A szovjet versenyzővel kapcsolatban írja, hogy éjszaka csukott szemmel lépésről-lépésre elképzelte a meccset, majd ugyanúgy lett a valóságban is, és amikor megnyerte a mérkőzést, megcsókolta az ellenfelét...

Minden idegszálammal az olimpiára koncentráltam már hosszú évek óta, és

A Növényi

Növényi Norberttel beszélget Szepesi Dóra

ezért úgy készültem, hogy a világon senki nem dolgozhatott a sikerért nálam többet, hogy a bajnokság előtt-alatt ne tehessek magamnak szemrehányást. Mivel az újságok azt írták, hogy nincs esélyem az ellenfelemmel szemben, alvás helyett számtalanszor lejátszottam magamban az ellenfelemmel az elképzelt mérkőzésemet, és ez olyan pszichikai állapotba hozott, hogy végül is sikerült nyernem a megálmodott technikai és taktikai elképzeléssel.

Néhány kulcsszót kiírtam magamnak a könyvből: érdekes, álom, erőfeszítés, fájdalom, szerencse. Ezek minden életpályán fontos szerepet játszanak. Ön szerint melyik legmeghatározóbb?

A legfontosabb az önmagunkba vetett hit és a bizalom az elvégzett munkában. A sportban a szerencse, az alázatos és kitartó, kemény munka találkozása a lehetőséggel. „Minden ember a maga szerencséjének a kovácsa!”

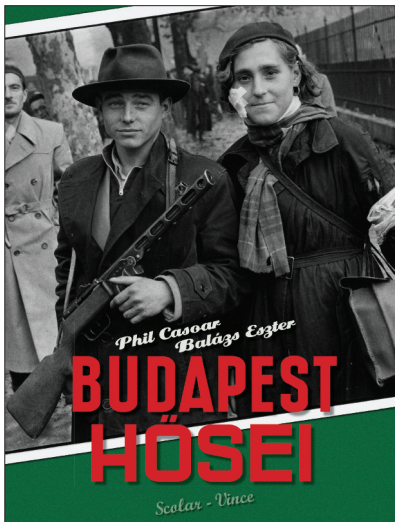
A kisfiúk általában szeretnek birkózni, mégsem lesz mindegyikből élsportoló. Edzőként mit ajánl a kezdőknek?

Nem lehet mindenkiből bajnok, de egészséges, pozitív gondolkodású

ember igen! Azt, hogy kiből lesz bajnok, nem lehet megmondani, de azt, hogy kiből nem, azt igen, mert a tehetség kiválasztódik. Az a gyermek, aki kényszerből jár edzésre, lóg vagy nem figyel, más irányba kell terelni, mert lehet, hogy másutt nagyszerűen érzi magát és nagy dolgokra lesz képes. Sajnos a szülőkkel van a legnagyobb baj, utána az edzőkkel és nem a gyermekekkel! Mindegyik gyerek magában hordozza a csodát, azokat az energiákat, lehetőségeket, amivel sikeressé, boldoggá tud válni.

Önéletrajza nem csak sportrajongók érdeklődésére tarthat számot, hiszen szakmai élete rendkívül szerteágazó. Kiknek ajánlja a könyvét?

Mindazoknak, akik szeretik a sportot, a művészeteket, akiket érdekel, hogy mit kell tennie egy sportolónak az eredményességért, és a siker vagy kudarc után. Ajánlom azoknak, akik valamiért fogva feladták a céljaikat és azoknak, akik tudni akarják, hogy miért ne mondjuk, hogy *soha*, mert mindig van út, akkor is, ha nem látjuk, de a pozitívan gondolkodó ember mindig megtalálja és eléri a célját!

Phil Casoar – Balázs Eszter
Budapest hősei
Scolar–Vince Kiadó, 2016, 260 oldal, 5995 Ft

Hat éven át nyomoztak egy 1956-os fénykép szereplőinek kiléte és sorsa után a Budapest hősei című könyv szerzői, Phil Casoar és Balázs Eszter. Az egy fiút és egy lányt ábrázoló híres fotót 1956. október 30-án, Budapesten Russel Melcher amerikai fotográfus készítette, ennek a képnek az utóéletét dolgozzák fel a kötetben. Ez volt az első budapesti kép, amit megérkezése után készített a fotós. Hogyan lehet fél évszázad után két ismeretlen ember nyomára bukkanni?

Kezdetben, amikor még semmilyen nyom nem állt a rendelkezésünkre, örült ötletnek tűnt, hogy megtaláljuk őket. Mintha tűt kerestünk volna a szénakazalban. A nyomozás elején hagyományos újságírói módszerrel próbálkoztunk; felhívást tettünk közzé, ez azonban téves nyomokhoz vezetett. Amikor azonban a fotóst sikerült beazonosítani és felvettük a kapcsolatot a valódi fotóossal, ő emlékezett arra, hogy látott a felvételen szereplő lányról egy másik képet is még 1956-ban, talán egy olasz újságban. Ezen a nyomon elindulva, rábukkantunk az olasz *Epoca* egy 1956 novemberi riportjára, amit az eisen-

Egy fotó nyomában

Balázs Esztert kérdezi Szepesi Dóra

stadt-i menekülttáborban készítettek magyar menekülteknek. A riportból tudtuk meg, hogy a lányt Sponga Juliannának hívták, szövőnőként dolgozott, 19 éves volt. Jutka, mert ez volt a beceneve, azt is elmondta az olasz újságíróknak, hogy a Melcher képén látható társa, Gyuri meghalt a harcokban.

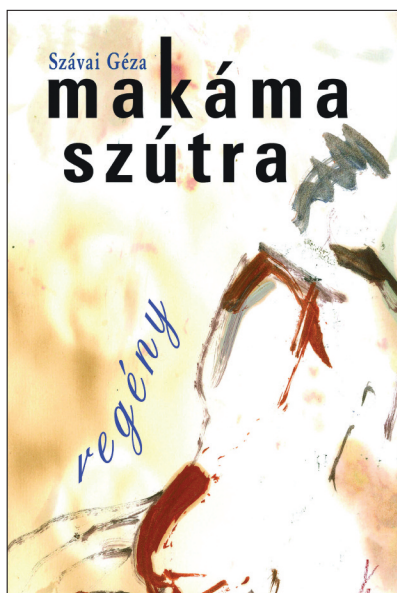
A történelem úgynevezett hiteles forrásai is tévedhetnek. Gondolok itt például Hollós Ervin 1967-ben megjelent „Kik voltak, mit akartak?” című ellenforradalmi propagandakönyvére. Az önök könyvének címlapján is látható felvétel ott a következő: *Fegyverben az alvilág – mit szól ehhez?*

Melcher ikonikus felvételének a felhasználásai is érdekeltek bennünket. Az, hogy kik, milyen céllal, hogyan, milyen kontextusban közölték újra a felvételt. Hollós propagandakönyve a Kádár-korszakban a forradalmat mindvégig ellenforradalomnak nevezte. De a BM adatgyűjtése is jellemző példa: ki-gyűjtötték a nyugati képes sajtóban megjelent felvételeket, amelyek a felkelőket ábrázolták, és így azonosították be őket a megtorlások során. Hollós propagandakönyvében, amelyet több tíz-

ezer példányban nyomtak ki (a szocialista tábor egyes országainak a nyelvére is lefordították), „ellenforradalmár hulgánokként” ábrázolták a Melcher felvételén látható fiút és lányt. Ezzel szemben Nyugaton mint a szovjetekkel szembeni lázadás ikonikus felvétele terjedt el a kép. Franciaországban elsősorban baloldali csoportok használták kitartóan a munkás öngazgatás, illetve autonómia libertárius szimbólumaként. Olyannyira ikonikusnak számított, hogy a '70-es években a Paris Match riportere ugyanazon a helyszínen, a Nemzeti Múzeum előtt kapott le két magyar fiataalt. A francia újhullám nagy alakja, Jean-Luc Godard is felhasználta Melcher képét egyik filmjében.

Mi volt a céljuk a könyv megírásával?

Két fiatal történetét szerettük volna elmondani, de egymáshoz kapcsolódva több történet is olvasható könyvünkben, a képen szereplőké, a külföldi fotósoké, vagy éppen a svájci és ausztrál '56-os magyar emigránsoké. És arra is kíváncsiak voltunk: hogyan használták ugyanazt a fényképet egymással ellentétes politikai üzenetek közvetítésére a vasfüggöny két oldalán.

Szávai Géza
Makámaszútra
Pont Kiadó, 2016, 456 oldal, 3995 Ft

Makáma káma-szútra

Bán Magda könyvajánlója

Tudomásunk szerint az elmúlt két évezredben még soha senki nem kapcsolta össze a makámát és a kámaszútrát sem formailag, sem tartalmilag. Az értelmezést kiegészíteném a makámaszútra olvasatra is, hiszen Szávai Géza regénye több nemzedéken keresztül a huszadik század fordulatokban bővelkedő kelet-európai történetét követi nyomon. Magyarok, románok, németek egymásba kapcsolódó sorsát, a néha tragikus néha boldog fordulatokat iróniával, szeretettel mutatja be. A szerző öt könyvben, 450 oldalon, rövid fejezetekre tagolva mesél áradó kedvvel az (első) világháborútól napjainkig. Szereplői a daliás Aurelian Stefanescutól a szépasszony Pompéry Konstanciáig, a táncos lejtésű Perle Miciig a budapesti, bukaresti segesvári és székelykeresztúri élet jellegzetes figurái. A könyv egyik főhőse Farkas Géza – az író alteregója. A róla szóló fejezetek személyes hangúak, a szereplő gondolataiba, vágyaiba is betekintést enged. A kisgyerekkor emlékei, a kis és nagykasz fiú ismerkedése a körülötte lévő

Rövid emlékeztető a cím értelmezéséhez:

MAKÁMA: arab irodalmi műfaj, a 10. évszázadban hozták létre és fejlesztették tőkélyre. Rímes, ritmikus próza, anekdotikus történetet mesél el, később tanító célzatú történeteket is írtak. A magyar irodalomban Arany János *A poloska* című műve is makáma formában készült.

KÁMASZÚTRA: ősi szanszkrit nyelvű összefoglalója az emberi szexualitás kultúrájának, Vátszjájana indiai filozófus gyűjtötte és dolgozta át életre tanító művé.

SZÚTRA: rövid tömondatokban fogalmazott próza. Ez a korabeli tudományos értekezések formája volt, a fejezetek végén kétsoros, a költői nyelv töménységét segítségül hívó sommás bölcsességekkel.

világ és a szerelem fogas kérdéseivel megható történetekben gazdag szöveg. Az ő gyerekkori barátja, Korom Róbert (az író másik alteregója) sorsa mélyen bele-ivódik az olvasó emlékezetébe. A két barát személyisége, életlátása ad összességében egy bonyolult, izgalmas szellemiséget.

A lelki, testi szerelem ábrázolása persze nem hiányozhat a regényből. Mondhatni, a férfi nemi szerv főszerepet játszik, sőt, van olyan szereplő, Ovidiu Berenga, a költő, aki e nemes szerv fotójával szeretné megtalálni élete párját. 15 másolat, 15 esély. Ennyit enged magának zsenge ifjú korában.

A regény a férfiúság regénye avagy a nőiség könyve? Érdekes módon a sok-sok sors és mentalitás a nők felé billenti a mérleget. A nők vonzóak, kacérok, szenvedélyesek, higgadtak és pragmatikusak, a férfiak mintha kiszolgáltatottabbak, esendőbbek és mulatságosabbak lennének. Róluk írva vaskosabb a nyelv. Akár durvák, akár gyengédek, a nő, akire vágnak, akit szeretnének megkapni – irányítja sorsukat.

A Makámaszútra alcíme: *Kisregények és nagyregények az ideiglenes emberi érintkezések zónájában*. Szávai Géza már egyszer a *Valaki átment a havon* című kötetének alcíméül a *Kisregények és*

Szávai Géza

makáma szútra

regény

nagyregények meghatározást adta. Hogy ez mit jelent, az olvasó megta-
pasztalja: egy-másfél oldalon nagyre-
gényre való témát sűrít össze. Ezzel a
kötettel kezdődött az addigi életmű
rendszerezése, a gondolatok, életrajzi
vonatkozású írások sora. Az emlé-
kezetes *Székely Jeruzsálem*, az *Aletta
bárkája*, a *Múlt évezred Marienbadban*
motívumai vissza-vissza térnek Szávai
prózájában. A *csodálatos országokba hoz-
talak*, valamint a *Kivégezzük nagyapádat*
történeteinek világa ebben a regényben
is megtalálható. Erdély, a kelet Svájc,
Bukarest a kelet kapuja, azaz egyúttal
Európa kapuja is. A Makámaszútra tehát
Szávai eddigi műveinek folytatása és
egyúttal összegzése is. A kötet szer-
kezete fragmentált, sok kicsi fejezetre
osztódik, a lineáris történetmesélés
helyett a mozaikos szerkezetet követi,

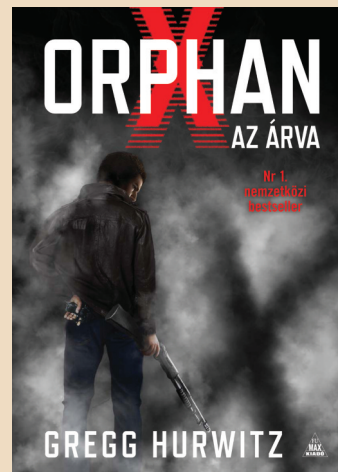
a végén az olvasóban állnak
össze a teljes családregegyek
valamint az egyéni sorsok
alakulása, ahogy telik a
történelmi idő. Az alcím foly-
tatása: az ideiglenes érint-
kezés zónájában. Ez a megfo-
galmazás tágas, hiszen az
emberi érintkezés mindig ide-
iglenes. Az ideiglenességek
folyamata adja ki az emberi
életet.

De vajon hol vannak a
rímek Szávai ritmikus pró-
zájában, amit a műfaj
megkövetel? A rímek a
történetekben vannak, a
párhuzamos sorsok hasonló
vagy éppen ellenpontoszó for-
dulataiban, valamint a
szeretkezések állandó vál-
tozatosságában. A múlt
század embereinek alapélmé-
nye, hogy „mindent elvettek

tőlünk”. Ez a háborúk, rendszerek vál-
takozásának summája. Amit nem
vehettek el az emberektől, az a jóízű,
ellenzéki tartalmú dugás. Aminek vége
lett a nagy Kondukátor halála után –
gondolják a regény szereplői. Tehát a
szexualitás, a személyes szabadság
végső menedékét jelentette számukra.

Ebben egyetemesen egyet értenek a
hol kisebb, hol nagyobb országok lakói a
multikulturális térben, amelyben a
román a magyarokat és a szászokat szid-
ja, ők pedig viszonzásul leszólják a ma-
gyarokat, így megy ez már emberem-
lékezet óta. Mégis együtt élnek, nem
csak egymás mellett, ha békén hagyják
őket. Ez Szávai Géza műveinek egyik
fontos mondandója. A másik alap-
vetése: nézzük a világot, az emberi ter-
mészetet kíváncsian és némi iróniával,
máris jobban érezzük magunkat.

A Fumax Kiadó ajánlata

142x198 mm, fűzött
376 oldal, 2995 Ft

A Seholember. Városi legenda. Egy fér-
fi, akinek a nevét csak suttogva emle-
getik. Azt beszélik, ha felkeresi valaki,
aki reménytelen helyzetbe került, és
méltó a segítségére, ő mindent elkövet,
hogy megvédjé és megmentse.

Ő azonban nem csupán legenda.

Evan Smoaknak megvan hozzá a
képessége és a forrásai is, hogy segít-
sen azokon, akiken senki más nem
segít. Rendkívül veszélyes múltja van.
Még gyerekként választották ki, hogy a
szigorúan titkos Árva-program része-
ként tökéletes, hivatalosan nem létező
ügynökké más szóval gyilkossá nevel-
jék és képezze ki. Ő volt X Árva. Evan
egy idő után szakított az ügynökséggel,
és az ott tanultakat arra használta fel,
hogy minden hidat felégesse maga
után.

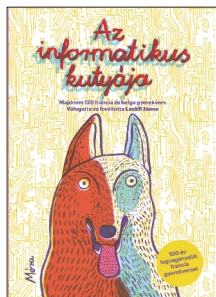
Most azonban valaki a nyomában van.
Valaki, hasonló képességekkel és ki-
képzéssel. Valaki, aki ismeri X Árvát.
Valaki, aki egyre közelebb és közelebb
kerül hozzá, és kihasználja Evan gyen-
géjét a Seholemberként végzett küldet-
ését, hogy megtalálja és kiiktassa őt.

Az X Árva Gregg Hurwitz izgalmas, új
Evan Smoak-sorozatának első darabja,
feszült és mesteri thriller, amely az első
oldalától kezdve beszippantja olvasóját.
Zajos nemzetközi sikert aratott: megjelenésének havában az Amazon.com
legjobb könyve lett, máris több, mint
hús országban fogják kiadni, számos
országban vezette a sikerlistákat, a
megfilmesítési jogok pedig Bradley
Cooper produkciós cégénél kötődtek ki!

Kapcsolat:

06-20-258-1902
www.fumax.hu

A balhé csak jót

A gyerekvers használatra készül, fordítani úgy érdekes, hogy magyarítva is eleven maradjon – mondja Lackfi János, akit francia-belga versantológiája, *Az informatikus kutyája* kapcsán kérdeztünk. A költő szerint kár titkolózni: szóljon csak mondóka halálról és nyomorról, ha pedig felháborodást vált ki, annál jobb – az irodalom halála nem a balhé, hanem az unalom.

Közel 10 év alatt 15 francia és belga költő százhusz gyermekversét fordította le, ezek jelentek meg aztán *Az informatikus kutyájában*. Mennyire tudta megőrizni egyéni hangvételüket, mennyiben váltak inkább Lackfi- vagy lackfis verssé?

Gyerekverset fordítani legalább annyira speciális dolog, mint például színházaknak drámát. Nem elég a filológiai pontosság és költői ügyesség – a vers „használatra” készül, úgyhogy a francia gyerekek által jól ismert játékok, kedvenc ételek fordításakor a magyar gyerekek ismeretei közt kell kotorászni, hasonló dolgokat keresve.

Ha például a párizsi metróban tevékenykedő fülbemászóról van szó, hiába tudom, hogy a francia „perce-oreille”-ben ugyanaz a „percer” ige szerepel, mely a metróalagút-fúrásra is használatos. Nem írhatok fülbefúrót, sem alagútba-mászót. Ekkor jön segítségemre, hogy magyarul „füle van a fal-

nak”, úgyhogy a fülbemászó simán belemászhat a metró falának fülébe. Érdekes jókedvűen, jóízűen fogalmazni, nem műemléket farigcsálok, hanem eleven szöveget. Saját stílusom nyilván nyomot hagy itt-ott, de igyekeztem, hogy ez ne az önmegvalósításról szóljon, mindig a megoldandó feladat érdekelt. Hogyan szólalna meg magyarul Bosquet, Norge vagy Charpentreau... Izgalmas játék ez.

Miért pont *Az informatikus kutyája* című, rövidke Pierre Coran-vers lett a kötet címadó darabja?

Rengeteg címjavaslat pörgött a fejemben, végül ennél maradtunk, mert figyelemfelkeltő. A számítógépes világra való kikacsintással jelzi korunk hangulatát, és azt is, hogy a francia költők valóságos állatseregletet írtak meg a legkülönfélébb módokon.

A magyar közönség is ismeri a választott szerzőket?

Hatalmas nevek akadnak. Tardieu, Coran, Roy, Roubaud, Carême, Jean mind elképesztő eladási példányszámokat produkálnak hazájukban, de mifelénk a kutya sem (még az informatikus kutyája sem) tud róluk. Még mindig a legismertebb Desnos a Kaláka énekelte, egy szál Jonatán-kapitánnyal, és annak pelikánjával. Fura, hogy soha még magyarul francia gyerekversantológia nem jelent meg. Nekem ez édeni állapot: szűz hóban törtem az utat, lubickolhattam a jobbnál jobb szövegekben.

Miben hasonlít és miben különbözik egy magyar és egy francia gyermekvers?

Ahány szerző, annyiféle vers, akár magyar, akár francia költőkről van szó. Mindamelllett Bosquet tűnődő komolysága, majdnem misztikus hangja nemigen jellemző idehaza Charpentreau mulatságos litániái szintén elég sajátosak. Reverdy vagy Siméon társadalomkritikus üzenetei sem szokványosak annyira. Az abszurdal, amit a franciák a szürrerealizmus óta anyanyelvi szinten beszélnek, itthon csak Weöres és Tamkó Sirtó játszott óvatosan. Szeretünk „lemaradás-elméleteket” gyártani, de szerintem nem erről van szó – más hatások érték, mozgatják a francia és a magyar gyerekirodalmat, más hangok jellemzik, melyek egyként autentikusak.

Sok vers szól a halálról vagy a lét- és tudatállapotok változásáról, például a Jacques Roubaudtól *A selyemhernyók*. Miért fontos, hogy a gyerekek ebben a formában ismerkedjen a halállal és létfilozófiai kérdésekkel?

A halál hozzátartozik az élethez, annak legfontosabb vonatkozási pontja. Hogyne kellene szépen elmagyarázni a gyerekeknek! Csak hát bennünk van még némi dadusnéni-tempó: pisi-kaka nincs, halál nincs, szerelem nincs, szexualitás még annyira sincs. Korosztályos dolgokat nem kell a gyerekekre zúdítani, ezt én sem pártolom, ám beszélni miért is ne lehetne bármiről? A gyerek meggyászolja az eltaposott bogarat, de kísérletezik is az elmúlással, szöcskét öl, növényt tépáz.

Édesapám temetésén ott szaladgált egyéves Kisjuli lányom és öcsém kicsije, Flóra, meg jelen volt anyukája karjában

teszt a szövegnek

Aliz unokám is. Rengetegen mondták, milyen felszabadító érzés a friss életet ott látni, mozogni a halál mellett, s nem rossz reflexeinkre hallgatva eltakarni a kicsik szemét, letagadni azt, ami nyilvánvaló

Beválogatta Jean-Pierre Siméon *Jaj, mi szegények!* című versét is, ami keményen figyelmeztet a társadalmi egyenlőtlenségekre – vízbe fulladó migránsokra, a banánköztársaságok elnyomottjaira. Fontos, hogy minderről tudjon egy gyerek?

Mert ha nem válogatom be, nem tud róla? Ez folyik a csapból is, a gyerekek Trumpról beszélgetnek az iskolában. Ami húsbavágó valóság, azt érdemes normálisan átbeszélni velük, és egy jó vers, azt hiszem, az átbeszélés, legnormálisabb módja. A szórakoztatás nem zárja ki, hogy fontos dolgokról szólhassunk értelmesen, színesen, sodróan. Így teszik ezt a francia szerzők, így a magyarok is. Tóth Krisztina, Szabó T. Anna, Finy Petra, Varró Dani és mások jóval kendőzetlenebbül beszélnek kis és nagy problémákról, mint elődeink, ám ettől nem lettek kevésbé viccesek vagy izgalmasak.

Mit gondolsz, lesz olyan közfelháborodás a súlyosabb versek miatt, mint amilyen a tankönyvekbe is bekerülő Véletlen esetében volt?

Aki fel akar háborodni, az úgyis fel fog... *Aranysityak* című mai magyar antológiám kapcsán kaptam például egy mérges levelet, mert egyik kollégám valamelyik versébe (nagyon finoman) belefoglalta a menstruációt. Hogy hát, hogy illet, meg hogy nahát, meg hogy irgum-

burgum! Érződött, hogy az illetőnek jól esik háborogni, mondtam is, háborgási szabadság van. Az antológia több ezer példányban elfogyott, a balhék meg csak jót tesznek a szövegeknek. Az irodalom halála az unalom, és nem a szeretet vagy a gyűlölet, hiszen ezek éltető, heves érzelmek.

Valósággal ontja a szövegeket – honlapján versgyűjteményt is működtet, ahol az olvasók beküldött élményeit konvertálja irodalommal. Nem tart attól, hogy mennyiség-minőség egyensúlyi játékában nevét a mennyiséggel kötik össze?

Még sose hallottam, hogy egy dzsesszenészt kritizálnának, amiért túl sok hangot fúj ki a hangszerén. Az irodalom számomra életforma, nemigen írok, ha nem érzem úgy, hogy valamit meg kell fogalmazni. Amúgy nem a sok vagy a kevés a fő kérdés, hanem a minőség. Weöres minden áldott nap írt, mégse rosszabb költő Pilinszkyénél.

Ami a *Versgyűjtemény* illeti, százhetven

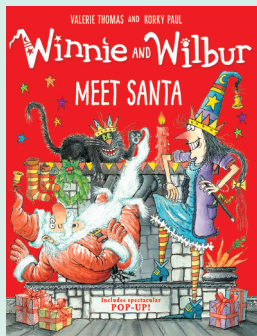
mű után bezárt. Azt hittem, nagyon új dolgot csinállok, mert elképesztően közvetlen viszony jött létre a témát beküldő olvasókkal. Váradly Szabolcs levele olvastán azonban a fejemre csaptam, és rájöttem, mennyire ősi dolgot művelek. Azt írta: „jók ezek a szerepversek”. Hát ennyi. Újat akarsz, és nyakig ülsz a régiiben.

Min dolgozik jelenleg, és mikor várhatóan jelenik meg?

Számos év munkájának megjelenése torlódott össze erre az őszre-télre. Kisjuli lányom kalandjairól az *Élni hogy kell?* kötet tudósít. Elindult a *Dombontúli mesék* sorozata. Kijött ifjúsági regényem, a *Szerelmi nyomozás*. Kalácska-CD-vel láttak napvilágot a *Kutyából szalonna* szólásversei. Vörös Istvánnal közös, magyar dalszövegekből írt munkánk, a *Csavadly fel a szöveget!* is kapható lesz. Claude Ponti izgalmas szülői katalógusát fordítani szép munka volt, a cím magáért beszél: *Cseréld le a szüleidet!* Kiki választhat magának...

Az Oxford University Press ajánlata:

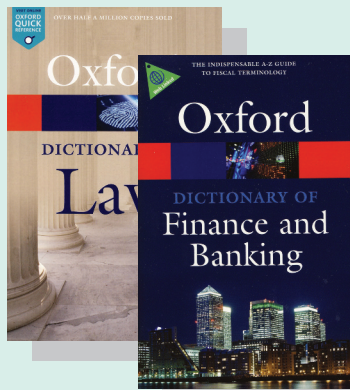
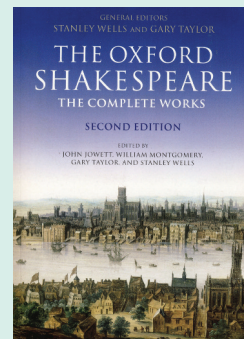

Winnie and Wilbur Meet Santa Valerie Thomas and Korky Paul – 4500 Ft

A Winnie történetek rajongóit az Oxford Kiadó az ünnepekre való tekintettel egy szép kiadású új könyvvel lepte meg. Winnie és Wilbur már rettenetesen izgatott. Idejében elküldték a levelüket az Északi-sarkra a Mikulásnak. Kíváncsian várják mi lesz a meglepetés, mit is hoz nekik a Mikulás. Az egész ház karácsonyi égőktől, pompázik és a karácsonyfát is feldíszítették. Idejében ágyba bújtak, hogy másnap korán reggel felébredjenek. Ám éjszaka közepén miközben alszanak, bekövetkezik a katasztrófa, a Mikulás beszorul a kéményükbe, pedig még sok-sok csomag várakozik a szánján. Vajon ki menti meg a karácsonyt? Kicsiknek és nagyoknak igazán szórakoztató olvasmány.

The Oxford Shakespeare -The Complete Works Stanley Wells and Gary Taylor – 6000 Ft

Az „avoni bárd” vagy ahogy Ben Jonson nevezte el: az avoni hattyú, valószínűleg a világ legismertebb írója, de angol nyelvterületen egész biztos. Művei nem hiányozhatnak egyetlen angolul tudó vagy tanuló könyvespolcáról sem. A második Oxford kiadású Shakespeare Összes Műve a legújabb kutatások szövegét közli. A korai kéziratok új elemzése, a pontos kronológia és a modern helyesírás követelményeinek megfelelő szöveg még azoknak is érdekes, akik jól ismerik a műveket. Először olvasható ebben a formában a III. Edward uralkodása című darab és a Sir Thomas More teljes szövege is. Érdekesség egy pompás esszé a shakespeare-i nyelvről David Crystal tollából.

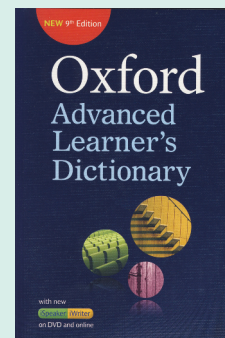
Oxford Dictionary of Law 8 Edition 5400 Ft

Oxford Dictionary of Finance and Banking 5 Edition 4550 Ft

Egynyelvű szakszótárak használata célszerű mert angolok írták, szerkesztették az angol gondolkodásmód szerint. Példákkal, magyarázatokkal segítenek eligazodni, hogy egy-egy szó többféle jelentése közül egy adott szövegkörnyezetben melyiket kell használni. Segít a szavak alapos megismerésében, pontos értelmezésében. Példamondatokon, nyelvtani magyarázatokon keresztül biztos útmutatást nyújtanak a helyes nyelvhasználathoz. A szakszótárak segítenek a szinonimák, angol szókapcsolatok, idiómák és vonzatos igék helyes használatának elsajátításában. Számos szakmához kapcsolódó, jól használható szótár közül válogathatnak az érdeklődők.

Oxford Advanced Learner's Dictionary 9 Edition 11.500

Több, mint 185.000 szót és kifejezést tartalmaz. Az előző kiadáshoz képest 700 új szó a nyomtatott szótárban és plusz 200 új szó a DVD-ROM-on. 30 oldalnyi íráskészség fejlesztés (esszék, riportok, összefoglalók, levelek, képleírások, e-mailek, önéletrajz minták). IWriter. 10 oldalnyi beszéd-készség fejlesztés (témakörök, véleménykifejtés, érvelés, prezentációk). ISpeaker. 56 oldal színes képes szótár. Visual Vocabulary Builder. A DVD-ROM-on található, Oxford IWriter: íráskészség fejlesztés, írásművek felépítése, szerkesztése a szoftver segítségével. Oxford ISpeaker: felkészítés szóbeli vizsgákra, segítség prezentációk készítésében, társalgási témák és beszéd-készség fejlesztés, párbeszédgyakorlása, brit és amerikai kiejtés tanítása videók segítségével, saját kiejtés visszahallgatása. Teacher Resources: videók, óratervek, feladatlapok.

Librotrade Kft.
1173 Budapest, Pesti út 237.
Tel: 254-0273
Fax: 257-7472
e-mail: books@librotrade.hu
www.librotrade.hu

A könyvek megvásárolhatók:
Oxford Bookshop Könyvesbolt
1052 Budapest, Gerlóczy utca. 7.
Tel: 318-8633
e-mail: info@oupbooks.hu

Famulus Könyvesbolt
1137 Budapest, Újpest rakpart 5.
Tel: 349-3656
Fax: 288-0769
e-mail: famulus@chello.hu
www.famuluskonyv.hu

Irodalmi ajánlatunk

Tarantula – Bob Dylan – 3740

Bob Dylan egyetlen regénye híven tükrözi 1966 szellemiségét, a kibontakozó rockandroll forradalmat, és talán legjobb lemezének, a Blonde on Blonde-nak lelki háttérét. A Just like a woman és az I want you éve ez. A verseket is tartalmazó kötetet Dylan újra és újra átjavította, majd motorbalesete hátráltatta a megjelenését, mely csak 1971-ben következett be. Addigra szinte kultikus híre lett a fénymásolatban, kézzől-kézre adott könyvnek. Dühös, vicces, de nyelvi játékoság és mély hit a művészetben jellemzi a szöveget. A 75 éves zeneköltő 2016 irodalmi Nobel-díjasa, mert „új költői kifejezőmódot teremtett” áll a svéd irodalmában.

Cometh The Hour – Jeffrey Archer – 2545

A Clifton-krónikák hatodik kötetében nem csökken az izgalom és a kaland, ahogy az megszokott a börtönviselt angol lordtól. Majd negyven éve jelent meg a Kane and Abel, amely a népszerűségi listán azonos helyen áll az Elfújta a széllel és a Ne bántsátok a fekete rigót c. regényekkel. Akkor egy kötetben intézett el Jeffrey Archer száz évnyi történelmi korszakot, most hét kötetre tervezett, amelyből ez az utolsó előtti. Louisianában szex botrány, orosz kémek Angliában, romantikus szerelem, politikai boszorkánykonyha – mindenki megtalálja a kedvére valót.

Blue – Danielle Steel – 2180

Ginny Carternek, a tévéhíradó fényes karrier előtt álló csillagának megvolt mindene, ám ez egyetlen pillanat alatt semmivé foszlott egy autóbaleset következtében. Ginny a tragédia után a világ legveszélyesebb pontjain, emberjogi aktivistaként próbál értelmet adni létezésének. A tragikus baleset évfordulóján a sors egy ragyogó kék szemű fiút sodor az útjába. A tizenhárom éves Blue Williams az utcán lakik, az égvilágon senkje sincs, és csak ritkán jár iskolába. Ginny kinyújtja a kezét a gyerek felé, és befogadja őt. Barátságuk lassan elmélyül, olyannyira, hogy Blue beavatja az asszonyt fájdalmas titkába. Vajon a Ginnyben lakozó szeretet ereje képes lesz-e begyógyítani a gyerek lelkébe égett sebeket?

Diary of A Wimpy Kid: Double Down – Jeff Kinney – 3935

Ropi, azaz Greg Heffley megpróbáltatásai tovább folytatódnak a középiskolában. Egyetlen menekülő út számára az, amiben igazán jó, a videojátékok. Természetesen szülei korántsem örülnek ennek. Azt szeretnék, ha látóköre nemcsak erre korlátozódna, s találna valamit más elfoglaltságot – bármi mást! Greg véletlenül rátalál egy videokaméra házuk pincéjében, úgy gondolja, végre eljött az ő ideje. Bebizonyíthatja, mekkora tehetség is valójában. Legjobb barátjával, Rowley-val kitalálják, hogy készítenek egy horrorisztikus filmet és természetesen híresek és gazdagok lesznek. Vajon jó ötlet ez, vagy csak Greg bajai duplázódnak meg?

Magnus Chase and The Hammer of Thor – Rick Riordan – 4360

A Percy Jackson sorozat világhírű írója a görög, az egyiptomi istenek világa után most az északi pantheont vette célba. Thor, a Mennydörgés Istene, a Marvel-filmek révén belopódzott a napalinkba. Most Thor kalapácsa már megint eltűnt. Magnus Chase-nek és barátainak meg kell találniuk, mégpedig gyorsan, máskülönben a halandók világa végveszélybe kerül az óriások támadása miatt, a Kilenc Világ pedig lángba borul. Segítséget csak Lokitól remélhetnek, az istenek gonosz ellenfelétől, és ennek nagy ára van.

A kötetek megvásárolhatók:

Librotrade Kft.

1173 Budapest, Pesti út 237.
Tel.: 254-0273 • Fax: 257-7472
E-mail: books@librotrade.hu
Honlap: www.librotrade.hu

Famulus Könyvesbolt

1137 Budapest, Újpest rakpart 5.
Tel.: 349-3656 • Fax: 288-0769
E-mail: famulus@chello.hu
Honlap: www.famuluskonyv.hu

Bérczes Tibor
A holland foci
Akadémiai Kiadó, 2016, 315 oldal, 5200 Ft

Tulipános forradalom

N. Pál József könyvajánlója

Emlékszem, bűvölten csodáltam a hetvenes évek elejének Ajaxát, meg az 1974-es holland válogatottat. Játékuk valami sosem látott újdonságot jelentett, szorítottam is értük rendszeresen, miért veszítették el a vébédöntőt, azóta sem akarom érteni, mint ahogy azt sem értettem, hogy került elő ez a csoda néhány év alatt. Hisz a hollandokat a hatvanas években mi is gond nélkül gyűrtük le általában, nem – illetve csak 1945 előtt – jártak világversenyen, klubcsapataik sem villogtak igazán, s aztán hirtelen ott termettek, messze előttünk már, a labdarúgás történetébe is alaposan beleszólva.

Nem állítom, hogy Bérczes Tibor könyve e titkot minden eresztékében megfejtette nekem, de hogy a futballról szóló irodalom egyedi munkával gyarapodott, azt igen. Nem „focikönyv” ez igazán (a meccsek lajstromát főlegesen keresni benne), ellenben társadalom- mentalitás- és kultúr-történet is, illetve mindez együtt, e játék, mint összetett jelenség történetiségében is vizsgált bázisán. A szerző

bölcsész, néderlandista, e kultúra tisztelője, kutatója, ráadásul – szerencsére – a futball szerelmese is. Nem monográfiát írt, egy-egy téma – az Ajax-jelenség története, a holland-német (futball)viszony stb. – kifejtését interjúk, egy-egy jól választott cikk fordításai tagolják, mégis gondolatébresztő, informatív egésszé áll össze a kötet.

E „szélesebb kontextusban” a szekularizált és individualizált holland életforma mint jelentős eredményeket hozó eszmény jelenik meg jól kivehetően, ám nem kritikátlanul. Bérczes Tibor a rendszeretnek a kreatív képességet alárendelő, ugyanakkor e hajlamot ki is bontó „szabadságmámor” hátulütőjére is figyel. Például arra, hogy a hollandiai zsidóság német megszállás alatt való nyolcvanszázalékos elpusztítása nyomán kelt lelkiismeretfurdalás és zsigerileg „antinationalista” attitűd milyen ambivalens magatartásformákat hív elő. Mit jelent a tolerancia mindenekfelettségére esküdve a velejéig intoleráns maga-

tartást is védeni? Mert az előítéletmentesség szép dolog, de mit tegyünk, ha e játék mégis a letagadott nemzeti büszkeség alkalmává lesz minduntalan, ha egy csapat fehér játékosai az összejöveteleken külön ülnek rendszerint, ha a futball a más kultúrából érkezettek beilleszkedését mégsem oldja meg problémamentesen.

Mert az például, hogy a Hollandiában meghonosodott „zsidózás” nem is antiszemitizmus, hogy az elkülönülés nem előítélet, hanem kulturális, habituális különbség csupán, bizony igen rabulisztikusan hangzó érvelés nekem. Lehet, a holland máshogy éli meg ezt, de az is, hogy nagy szabadságmámorában átveri ömagát, s megindul saját felszámolása felé.

Ám Johan Cruyff játéknak emlékét nem lehet felszámolni soha. Bérczes azt mondja, a zseni feltűntétől minden megváltozott. Biztosan így van, de képesek vagyunk-e a játéknak arra az 1970-1974 közti csodájára emlékezni még, vagy a show káprázata mindent elborít?

Győri Szabó Róbert
FC Katalónia
A Barca és a katalán függetlenség
Akadémiai Kiadó, 2016, 384 oldal, 5200 Ft

Johan Cruyff Győri Szabó Róbert könyvének is egyik főhőse, mindkét címlapon szerepel. Amott negyedmagával, beállított képen, ifjan, még a nagy sikerek előtt, emitt a rend marcona órével vitázva, feszülten, kiállítás után, s a fotó akkori csapata, az FC Barcelona önmagán túlmutató valóságáról mond el valami nagyon fontosat. Mert a holland zseni nemcsak hazája labdarúgását változtatta meg – repítette a világ élvonalába –, a katalán csapatnak is ikonikus alakja lett 1973-1978 között játékosként, majd edzőként 1988-tól 1996-ig, s a Barcelona oly látványos és eredményes stílusának az alapjait is ő rakta le. Guardiola mesterének is nevezhető, s ami e könyv szempontjából lényeges: a Barca szurkolók emlékezetében mindig katalán (is) marad, a gárda szimbolikus jelentésével tökéletesen azonosult lélek, aki még elsőszülött fiát – Jordit – is a katalánok védőszentjéről nevezte el, barcelonai élete első hónapjaiban még.

Ez a könyv egy a labdarúgáson

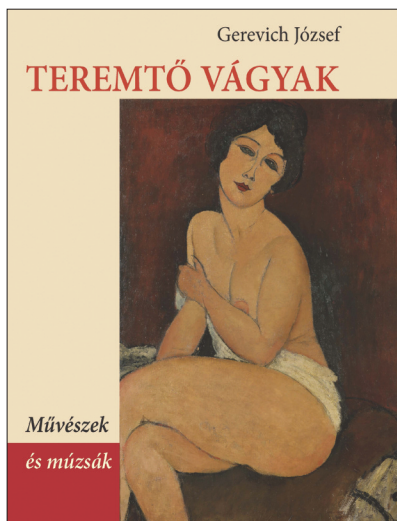
Hódolat Katalóniának?

N. Pál József könyvajánlója

jóval túlmutató jelenség természetét és történiáját mondja el. A szerző történész, a kisebbségi-nemzetiségi kérdés kutatója – dolgozatai e tárgykörben jelentek meg többek között –, aki e játéknak, kivált a Barcelonának is elszánt rajongója – gondolom – gyermekkora óta már. E két „témát” hozta össze eredményesen, s olyant adott, ami a labdarúgásról beszélő kötetek értelmes megújulását is elősegítheti. Mert alapos szaktörténelmi munka ez, a futball történelmi, politikai és társadalmi bázisának vizsgálata, fegyelmezett kronológiai rendben elbeszélve, ugyanakkor a csak a játékra kíváncsi olvasónak sem kell nagyot csalódnia, hisz Győri Szabó a klub fontosabb eredményeiről, azoknak ok-okozati összefüggéseiről is beszámol, ráadásul könyve végén még egy táblázatokkal kiegészített függelék is ad nekünk.

Ám ami igazán fontos. Nemcsak a katalán futball – egy fejezet a baszk identitás és a labdarúgás összefüggésének történiáját is elbeszéli –,

hanem az újabb kori spanyol történelm elsősorban kisebbségekkel kapcsolatos történetére is ráláthatunk. A polgárháború előtti, a Francokorszak, meg a demokrácia immár négy évtizedes történiájára is, egészen a jelenkorig. Mi volt és mi a katalán nép viszonya a spanyolokhoz, hogy alakult ki s kapott sajátos jelentést a Barcelona, mi volt a nemzetállam mindenkefelettségében gondolkodó Franco-éra következménye, miért rögzült a „több mint egy klub” szólás a hetvenes évek elején, s miért él oly szívósan manapság is, midőn a globalizáció a futballban is – látszólag! – mindent elborít? Mi a Barcelona-Real ellentét természete, mit jelent a katalóniai spanyolok klubja, az Espanyol ellen játszani, s végül miért e lankadatlan küzdelem, amelynek fókuszában a katalán nyelv, kultúra méltóságának s az önálló államnak a célképzete áll, a világ egyik legjobb és legnépszerűbb csapatával együtt lélegezve immár, az utóbbi jó évtizedben biztosan.

Gerevich József
Teremtő vágyak
Noran Libro Kiadó, 2016, 160 oldal, 4990 Ft

Óriási érdeklődés kísérte a Noran Libro Kiadónál megjelent könyvnek bemutatóját a Magyar Nemzeti Galériában. Minek tulajdonítja ezt az érdeklődést? Az emberi kíváncsiságnak, a művészek és műzsák közötti titkok varázslatának?

A *Teremtő vágyak* megjelenése nem előzmények nélküli. Tíz éve osztom meg a tágabb szakma képviselőivel művészetpszichológiai gondolataimat, az elmúlt hat évben két művészeti blogot indítottam az Interneten, és a Facebook-oldalamon is folyamatosan adok tájékoztatást műhelygondolataimról. A csaknem kilencezer követő már régóta várta a könyvem megjelenését, tanítványaim és barátaim úgyszintén. Apró kis történet-törödékeket adtam közre, a befejezés csattanója nélkül, ezzel is felkeltve az érdeklődést. Azt hiszem, a kíváncsiságot nehéz lenne ennél jobban felcsigázni.

Ön pszichiáterként vált ismertté, aki a pszichiátriai betegségek teljes spektrumának diagnosztikájával és kezelésével foglalkozik. Azt viszont kevesen tudják, hogy az 1970-es évek második felében művészet-terápiás osztályt szervezett a

Művészetből sosem elég

Gerevich Józsefet kérdezi László Ágnes

Pszichiátriai Klinikán, és a mai napig alkotó pszichiátriai betegekkel is foglalkozik. A művészetek iránti elkötelezettségében milyen szerepet játszott az, hogy művésztörténész családban nőtt fel?

Gyermekkoromban erős diskurzus zajlott a családban a művészetéről, könyvekről, versekről, képekről, szobrokról és filmekről. Nem kellett magamtól kitalálnom, milyen képeket néztek meg, milyen kiállításra vagy színházi előadásra menjek, vagy milyen könyvet olvassak el.

Tízéves koromban adta apám a kezembe a *Bováryné*t, 12 évesen kaptam nővéremtől Hölderlin verseskötetét és Pirandello válogatott novelláit. Közös nyaralásaink műemlékek, templomok, freskók társaságában zajlottak. Az orvosi pálya mellett író, színház- és filmrendező szerettem volna lenni. Végül az orvosi pályát választottam, de azt a szakterületét, amely a legközelebb áll a művészethez, a pszichiátriát. Az általam vezetett rehabilitációs osztályon a művészet valamennyi ága intenzíven volt jelen, még színházat is rendeztünk a páciensekkel.

A művészetek – legyen szó zenéről,

táncról, festészetéről, szobrászatról, irodalomról, filmről – ismerete, szeretete miként hat az ember pszichéjére, gondolkodására, életérzésére. Beszélhetünk-e a művészetek iránti függőségről, annak jó vagy rossz hatásáról?

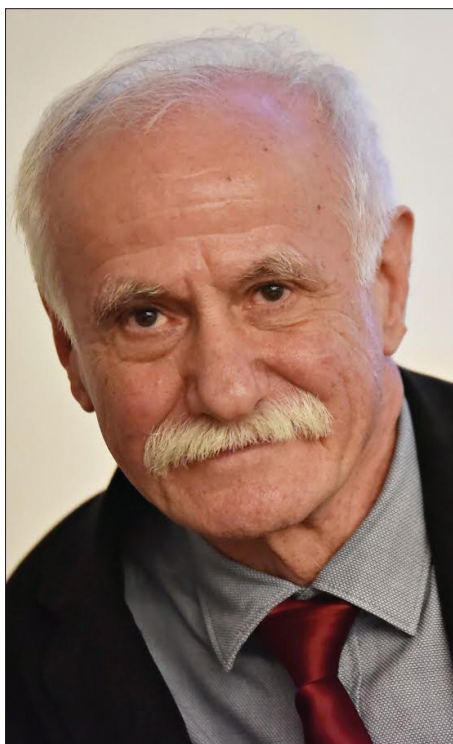
Véleményem szerint a művészet mind érzelmi, mind intellektuális síkon fejleszti a fejlődésben lévő gyermeket és a felnőttet egyaránt. A képzőművészet és a film a vizuális kultúra, az irodalom a verbális kultúra fejlesztéséhez is hozzájárul. Nem hiszem, hogy beszélhetünk művészetfüggőségről, a művészetből soha nem elég. Viszont kétségtelen, hogy rossz irányba is fordítható, gondoljunk csak a híres Werther-effektusra, vagyis arra, hogy Goethe hőse több fiatal öngyilkosságához járult hozzá. Vagy Bergman *Rítus* című filmjére, ahol egy színházi produkció a néző halálát okozta. Azt a tévhitet kell mindenképpen eloszlatni, hogy az alkotás meggyógyítja a pszichiátriai betegséget, mert ez nincs így. Nagyon sok tényezőnek kell jelen lenni és egy irányba mutatni ahhoz, hogy a gyógyulás bekövetkezzen.

A kötet fülszövegében azt írja, hogy a műalkotások titkait kutatta és arra lett figyelmes, hogy a festményeknek, szobroknak személyes történetük van, amely felfejthető a művész életrajzi dokumentumain keresztül. Ön szerint a személyes történetek ismerete segíthet abban, hogy azokat, akiket eddig nem érintett meg a festészetben rejlő szépség, tudás, érzelem, azok így felfedezzék maguknak a műalkotásokat?

A *Teremtő vágyak* című könyvben leírt történetek elsősorban azokra hathatnak jótékonyan, akik nyitottak a művészet iránt, de egyes műalkotásokkal, képekkel nem tudnak mit kezdeni, vagy csak egy olvasatát ismerik. Ők beleborzonghatnak abba, milyen mély, összetett, többrétegű jelentés húzódik meg egy-egy látszólag egyszerű kép mögött is, mint például Vincent van Gogh üres széke. Bár a történetek egy része, hogy úgy mondjam, önállóan is megáll, annyira izgalmas, rendhagyó, vagy fordulatos, óva intenék bárkit is attól, hogy kiragadja ezeket a műalkotások szövetéből.

A könyvbemutatón azt mondta, hogy a művészi önkifejezés formái foglalkoztatták, amikor a könyv megírásába fogott. Olyan fogalmakra keresett és talált példákat a világhírű festők munkásságában, életében, mint például a vágyak teljesülése, az önmegjelenítés, a kódolt üzenetek, a találkozásélmény, a kapcsolat, az interperszonális művészet, és képek, amelyek soha nem hagyják el a műtermeket. Érte-e meglepetés vizsgálódásai közben?

A művészet rengeteg meglepetéssel szolgál. Amikor már biztos vagyok abban, hogy rájöttem egy összefüggésre, máris rám cáfol egy festmény,

egy művészi attitűd vagy egy egész életmű. Roppant egyszerűnek tűnt felosztani például a művészeket személyes és személytelen típusra; előbbire Munch, Vincent van Gogh, Kahlo, Kokoschka vagy Proust szolgáltatott példát, utóbbira pedig Flaubert, Dürer, Cézanne és Duchamp. Aztán hirtelen rá kellett döbennem, hogy vannak olyan művészek, akik a művükön keresztül „élnek”, akiknek az életében teljesen összefonódik a művészi és a hétköznapi valóság. S bár ez a személyes bevonódás ismérve, mégis inkább személytelen művészekre jellemző. Flaubert például teljesen azonosult a hőseivel, velük kelt, velük feküdt. Ugyanez történt Salingerrel: a fiktív családjával élt, és ha valaki közülük megbetegedett, egész nap homeopátiás szerek adagjait méricskélte, hogy meggyógyítsa a „páciens”t. Duchamp pedig azt is műalkotásnak élte meg, amikor a meztelen Eve Babitzcal leült sakkozni. Egy fotó is megörökítette ezt az eseményt. Akkor most ki a személyes és ki a személytelen művész?

A színes képekkel gazdagon illusztrált kötet huszonöt világhírű festőművész – többek között Picasso, Modigliani, Frida Kahlo, Schiele, Manet, Munch, Gauguin, Dalí, Toulouse-Lautrec, Goya, Magritte, Kokoschka, Vincent van Gogh, Rubens – egy-egy különös, izgalmas történetén keresztül mutatja be művész és múzsája szenvedélyes viszonyát, amelyből a remekmű mint alkotás megszületik. Miért ők, miért nem mások? Mi volt a változásának a szempontja?

Az alkotókra vonatkozóan nem voltak szempontjaim, mert nem belőlük indultam ki, hanem egy-egy alkotásukból, azokból, amelyek titokzatosságukkal felkeltették az érdeklődésemet. Ez alól egyedül Marie Laurencin volt kivétel. Az ő esetében az Apollinaire-rel való kapcsolata bővült el, és az a körülmény, hogy két, más műfajban alkotó művész találkozott egymással; Apollinaire csodálatos szerelmes versekkel hálálta meg a sorsnak Laurencin szerelmét, ugyanakkor a festőnő szinte alig foglalkozott képein az Apollinaire-kapcsolattal.

Egyetért azzal, amit Vekerdy Tamás mondott a bemutatón a könyv méltatásakor, miszerint: a művészet, a mű, amely autonóm, megmutatja azt, ami kimondhatatlan?

Tökéletesen egyetérték Tamással. Ez a mondata a művészetterápia irányában is utat nyit: hiszen a pszichiátriai páciensekkel való foglalkozás egyik fontos elve, hogy a verbálisan nehezen hozzáférhető páciensek lehetőséget kaphatnak arra, hogy nonverbálisan, rajzon, festményen, zenén keresztül fejezzék ki érzéseiket, gondolataikat. Így valóban kimondhatóvá válhat a kimondhatatlan.

Hahner Péter
33 szerelmi háromszög a történelemben
Animus Kiadó, 2016, 336 oldal, 3980 Ft

Tények és tévhit

Hahner Péterrel beszélget Sultz Sándor

Hahner Péter új bestseller gyanús kötettel jelentkezik *33 szerelmi háromszög a történelemben* címmel. A háromszor száz *Történelmi tévhit* után most a sorsunkat formáló személyiségek magánügyibe avatja be az olvasót. (Ami pletykát tudunk róluk, azt naná, hogy rosszul tudjuk.) Ám ami biztos(?): minden sikeres férfi mögött ott áll a NŐ, a nők, vagy netán egy másik férfi... És minden csodálatos hölgy mellett egy férfi, vagy férfiak... netán egy másik nő.

AZ ESEMÉNYEK OKÁRÓL – A többi meg csak eme érzelmi viharok folyamodványaként a pusztá történelem?

A többi néma csend! – felelhetném egy Shakespeare-idézettel a Verlaine-utalásra. De komolyra fordítva a szót: ez is történelem és a többi is történelem. A történelmet számtalan módon be lehet mutatni. Most ezt a módját választottam, remélve, hogy így is hozzá tudok járulni történelmi ismeretek terjesztéséhez egy-egy korszakkal vagy személyiséggel kapcsolatban. Úgy vettem észre, az olvasókat jobban érdeklik a történelmi hírességek magánéleti prob-

lémái, mint a gazdaságtörténeti és eszmetörténeti elemzések. Természetesen ez utóbbiakra is szükség van.

MINEK? – Professzor úr egyetemi docens és másfél évtizeden át tan-székvezető volt. Választott szakterületének, az újkornak és Amerika történelmének komoly, megbecsült kutatója, tudósa, különös tekintettel például a nagy francia forradalomra. Ehhez még a népszerű ismeretterjesztésre is adta a fejét. Mi ez a népművelői düh, holott ön az értelmiségi pályát könyvtár-magyar szakon kezdte? Vagy csak azért vállalja ezt, amiért George Mallory a Csomolungma megmászását: Mert ott van?

Valóban könyvtár-magyar szakos voltam a Szombathelyi Tanárképző Főiskolán, de utána a történelem kezdett foglalkoztatni. Talán azért, mert a történelmi események olykor a szépirodalmi fantázia legvadabb álmait is felülmúlják. Ugyan ki hitte volna a 20. század elején, hogy egy amatőr osztrák hajléktalan festő és egy szegény grúz cipész papneveldebe küldött fia teljhatalmú zsarnokként osztja majd fel

Európát? Ami a „népművelői dühöt” illeti, ilyesmi nem gyötör, csak éppen bosszant, ha elavult, régóta megcáfolt vagy áltudományos elméleteken alapuló ismereteket adnak tovább. Amit meg lehet cáfolni, azt meg is kell. Erre való a megismerés és a kommunikáció.

KIVÁNCSISÁG? – Heidegger Akárkije az a „művelt polgár”, akit senki se ismer, viszont a véleménye mérvadó, hiszen mindenki rá hivatkozik. Az Akárki mindenre kíváncsi, minden újra, mindenre, ami hír, ami szenzáció. Tehát nagyon jól informált, ám nem mélyed el semmiben, csupán a megtudottat, mint érdekességet továbbadja. Vajon ez a polgár az ön olvasója? Aki az ön által kitalált formában (háromszor száz tévhit, és most a 33. szerelmi háromszög), tehát a rövid, szinte novellaszerű történetben informálódik, és hálás önnek, mert beavatottá válik úgy, hogy ehhez erőfeszítést nem kell tennie? Ám abban a pillanatban, amikor a mese hosszabb – lsd. pl. Vadnyugat vagy az Államférfiak -, az érdeklődés rögtön megcsappan?

Valamennyien Akárik vagyunk, kevés dologban mélyedünk el igazán. És nem kell lenézni azt az olvasót, aki nem mélyed el semmiben, de minden íránt érdeklődik. Ő tartja el az írókat, újságírókat, rendezőket, történészeket, könyvkiadókat. Meg kell becsülni, és színvonalas szolgáltatást nyújtani számára. Annyi biztos, hogy manapság a rövidebb műfajok iránt nagyobb a kereslet. Nyolcszáz oldalas *Államférfiak* című könyvemet jóval kevesebben olvasták el, mint a 100 történelmi tévhit-sorozat két-három oldalas, rövid fejezeteit. Ezen nem érdemes méltatlankodni, meg kell próbálni olyan formában közvetíteni az ismereteket, amely iránt nagyobb a fogadókészség.

HITELESSÉG – Ön, mint „tévhit-szakértő” és immár mint „történelmi bulvár riporter” mit gondol egy elmesélt történet hitelességét illetően az objektivitás-szubjektivitás vitáról? Tudván, hogy ön mindig a legfrissebb, a legpontosabb irodalomra hivatkozik, és igen alapos.

Neveztek már „tévhit-irtónak”, „tévhit-vadásznak”, „vadnyugatológusnak” – sőt, egyszer még „parfümszakértőnek” is... „Történelmi bulvár riporter”? Ugyan. Tanár vagyok és történész, aki megpróbál lépést tartani legalább néhány területen a nemzetközi szakirodalommal. És közben megpróbálja meggyőzni az olvasókat, hogy a történelem igen érdekes.

A PLETYKA – A „hagyományos” történelem-és irodalomtanítás egyik íratlan, (vagy írott?) illemszabálya, hogy a tanítandó hős, különösen, ha éppen pozitív a megítélése, idealizált alak. Ha pedig az adott kor éppen nemszereti, akkor nagyon gonosz. Ön viszont hús-vér embereket mutat be az olvasónak, akik éppen olyan

FERENCZY JÓZSEF ÉS CSALÁDJÁJA GÖDÖLLŐN

magánéleti gondokkal küzdenek, mint a névtelen tömeg – az Akárki, ugye.... Vajon lehet-e így, „őszintén” tanítani a történelmet?

Remélem, hogy igen. Nem lehet elég-szer felhívni a figyelmet arra a nyilvánvaló tényre, hogy mindazok, akiket márványszobrok ábrázolnak, és akiknek a tevékenységét száraz lexikoncikkek ismertetik, valaha hús-vér emberek voltak. Tétováztak, hibákat követtek el, ügyletlenkedtek, sőt, még szerelmesek is voltak. Természetesen nem ezért kerültek be a világtörténelembe, nem ezért emlékezünk rájuk. De talán erről az oldalukról is érdemes megismerni őket.

TÉNY, KONSTRUKCIÓ – És ha történelmi személyek bizonyos tekintetben pont olyanok, mint „mi”, akkor a velük kapcsolatban szóba hozott események meddig csak tények, és mikortól konstrukciók? Hiszen a mesélő nyilván nem volt ott, amiről mesél.

A mesélő eleve olyasmiről mesél, ahol ő már vagy még – nincs ott. A történelem természetesen olyan eseményekről, folyamatokról ad képet, amelyek elmúltak, már nem léteznek, tehát csak konstrukció formában tudjuk felidézni valamennyit. De konstrukció és konstrukció között nagy különbség lehetséges.

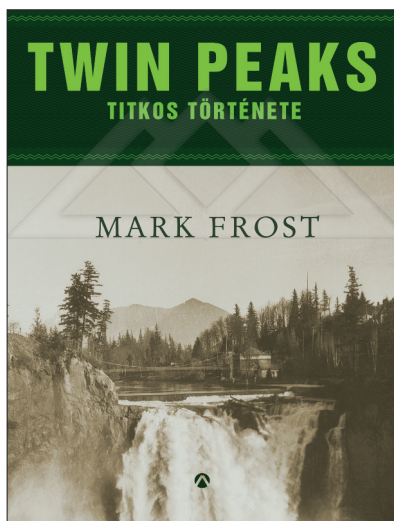
Lehet vitázni azon, mi okozta a mohácsi csatát vagy a trianoni békeszerződést, s azon is, mik voltak a következményeik. De furcsa lenne azt állítani, hogy ezek pusztán konstrukciók.

ÉS AZ ÖRÖK KÉRDÉS – „ment a világ elébb”, a technikai fejlődés kétségtelen tényeit leszámítva. Vagy tetteinket végső soron mindörökké szenvedélyünk motiválják? (Ez persze az első kérdés megisméltése.)

Nem feladatom ilyen filozófiai kérdések megválaszolása. Az emberi természetnek vannak bizonyos tartós sajátosságai, melyek közt ott van a rosszra való hajlam is. Majd párszáz év múlva el lehet dönteni, hogy a 18–19. században tapasztalható civilizációs fejlődés folytatódott, vagy a 20. század barbársága. Azt hiszem, némi szerény optimizmusra mégis szükség ahhoz, hogy normális életet élhessünk.

További tervek – Már az első száz tévhitnél is azt nyilatkozta, ennyi elég volt, aztán szerencsére jött még kétszer száz. A 33-at vajon követi még 66?

Nem, egészen más terveim vannak. De ha most valaki a szememre veti, hogy ugyanezt mondtam az első és második 100 tévhit... megjelenése idején is, akkor megfogott...

Mark Frost
Twin Peaks titkos története
Athenaeum Kiadó, 2016, 368 oldal, 3990 Ft

A rejtélyes kisvárosokról szőtt történetek közül az egyik legérdekesebben elmesélt és legegységülállóbb hangulatú Twin Peaksé: a Laura Palmer-gyilkosság, annak felderítése, és az azt követő és körülölelő események idestova 26 éve írták be magukat a tévésorozatok történelmébe. David Lynch és Mark Frost sorozata jövőre újraéled, ennek öröme pedig utóbbi egy könyvvel is hozzájárult a Twin Peaks-legendához.

A *Twin Peaks titkos története* valószínűleg az egyik legkülönlegesebb kiadvány, amit egy rajongó a témában valaha is a kezébe vett. Ahhoz pedig, hogy ez egyértelművé váljon, ki kell térnünk egy kicsit a már korábban megjelent kötetekre.

Magyarul, még az *Fabula* gondozásában, jelent 1991-ben a Jennifer Lynch által jegyzett *Ki ölte meg Laura Palmert?* című könyv, majd rá egy évre Scott Frost tollából Dale Cooper naplója. Bár utóbbi enyhén szólva megtévesztő: a fülszöveg és a hátapon látható Audrey Horne-fénykép azt sugallja, hogy a könyv Cooper ügynök Twin Peaks-ben magnóra vett kommentárjainak leírata. Ehhez képest Dale 13 éves korától kezdett naplója, egészen azzal bezárólag, hogy elindult nyomozni a Laura Palmer-gyilkosság ügyében. (Egyébként hangoskönyv formában, Kyle MacLachlan felolvasásával tényleg kiad-

Ilyen még nem volt

Nánási Anita könyvajánlója

ták a tengerentúlon annak idején a konkrét Twin Peaks-i magnónaplót.) Angol nyelvterületen több könyv jelent meg a sorozathoz köthetően – még Twin Peaks útikalauza is elkészült, amelyben úgy vezetnek végig miket a városon, mintha lelkes turisták lennének. És akkor még azokról a kötetekről nem is beszéltünk, melyek nem a szórakoztató irodalom berkein belül születtek, hanem elemzik és boncolgatják a kultuszot.

Na, de olyan könyv, mint a *Twin Peaks titkos története*, ilyen még nem volt. És nem csak Twin Peaks témában, hanem úgy alából a tévésorozatokat illetően nem sok ilyen remekül összerakott kiadvány látott napvilágot – szóval, nagy pacsi Mark Frostnak. A tévésorozatos könyvek nem ritkaságok hazánkban sem, gondolok itt többek között a *Buffy*, a vámpírok réme, a *Bűbájos boszorkák*, a *Lost*, sőt még a nagy dél-amerikai szappanopera-láznak köszönhetően a *Vad angyal* regényváltozataira – azonban ezek többnyire tulajdonképpen nem túl tehetséges szerzők sokszor unalmas és rosszul megírt fanfictionjei voltak. A *Twin Peaks titkos története* a hazai könyvpiacra ezt a negatív tendenciát igyekszik megtörni.

Lényeg a lényeg: akár a tévésorozatokhoz készült kiadványokról, vagy konkrétan a Twin Peakshez köthetőkről

beszélünk, ez a könyv tágabb és szűkebb értelemben is különlegesnek számít.

A szerző persze azzal nem titkolt céllal írta meg ezt a könyvet, hogy felcsigázzon minket az új évad előtt. A gazdagon illusztrált kötet tulajdonképpen nem is regény, hanem egy akta, és ebből kifolyólag talán nem olyan gördülékeny – viszont a rengeteg levél, újságcikk, fénykép, illusztráció található benne, amelyek olyan színésszé teszik, hogy igazi csemegének számít a Twin Peaks-rajongó olvasó számára. A könyv megszeretéséhez, megértéséhez nem egy klasszikus regényt kell várnunk: ez a sztori nem úgy működik, hogy van egy bevezetés, egy kibontakozás, egy nagy konfliktus, meg egy katarzis. Ilyenekből – mint ahogy már fentebb említettük – már született egy-kettő.

Úgy kell a kezünkbe vennünk a Twin Peaks titkos történetét, mintha mi is nyomozást folytató ügynökök lennénk. Akár csak Tamara Preston, akinek a jegyzeteivel van ellátva a kötet. Mintha a kezünkbe kapnánk az utóbbi évtizedek legrejtélyesebb városkájának teljes és rettentően részletes feltérképezését, legyen szó indián legendákról, családi viszályokról, vagy akár az 51-es körzethez köthető Földön kívüli észlelésekről. Ebben a szerepbe pedig nagyon könnyen beleélheti magát az olvasó. Mondhatni, minden út Twin Peaks-be vezet!

Barátaim! Azt kérték tőlem, hogy mutassam meg nektek a szívemet. Boldog vagyok, hogy erre lehetőségem nyílik. Az igazsághoz nem kell sok szó. Szeretném, ha a fehérék népe megértené az én népemet. Néhányan közületek vad állatoknak hiszik az indiánokat. Beszélek nektek a népemről, s aztán eldöntenétek, hogy az indián is ember vagy nem. Szerintem sok bajt és véröntést elkerülhetnénk, ha nyitottabb lenne a szívünk. Az igazsághoz nem kell sok szó.

Engem In-mut-yah-lal-latnak, Hegyek Fölött Vonuló Viharnak hívnak. A sut-pa-luk vagy nez-percék wal-lam-wat-kin csoportjának törzsfőnöke vagyok. Harmincnyolc tél elelőtt születtem. Apám is törzsfőnök volt. Pár éve halt meg. Jó nevet hagyott itt e földön.

Lewis és Clark voltak az első fehér emberek, akik országunkba jöttek. Sok mindent hoztak, amit népünk még soha nem látott. Egyesenesen beszéltek, és a mi népünk nagy ünnepséggel bizonyította, hogy a szívünkben barátság van. Ők megajándékozták a főnökeinket, népünk megajándékozta őket. Sok lovunk közül odaadtuk nekik, ahányra szükségük volt, ők cserébe fegyvereket és dohányt adtak nekünk.

Minden nez-percé indián barátságot kötött Lewisszal és Clarkkal. **Főnökeink elmondták nekik, hogyan kell szólni a Nagy Szellemfőnökkel földünk sok-sok rejtélyéről.** Az ő áldásával népem áthaladást biztosított nekik országunkon, és ígérte, hogy soha nem visel háborút fehér ember ellen. A nez-percék soha nem szegték meg ígéretüket.

Atyáink hagyták ránk törvényeinket, amelyeket ők is atyáiktól tanultak. Ezek jó törvények voltak. Azt mondták nekünk, bánjunk úgy mindenkivel, ahogy az bánik ve-

Mark Frost Twin Peaks titkos története (részlet) Joseph főnök beszéde

lünk; hogy soha ne szegjük meg elsőként a megállapodást; hogy hazudni gyalázat; hogy csak az igazat mondjuk; hogy szégyen, ha valaki elveszi, ami egy másik emberé, és nem fizet érte.

Azt tanultuk, hogy a Nagy Szellem mindent lát és hall, és sohasem felejt; hogy halála után minden ember olyan szellemotthonra kap, amelyet megérdemel: ha jó ember volt, jó otthona lesz, ha rossz ember volt, rossz otthona lesz. Én ebben hiszek, és egész népem is ugyanebben hisz.

Ha a fehér ember békében akar élni az indiánnal, élhet békében. El lehet kerülni a bajt. Bánj minden emberrel egyformán. Adj mindegyiknek egyforma törvényt. Adj mindegyiknek egyforma esélyt a gyarapodásra, az életre.

Minden embert a Nagy Szellemfőnök teremtett. Megmutatta nekem, mi van a szívemben. Mindannyian testvérek vagyunk. A föld minden népek anyja, s minden népnek egyformán joga van hozzá. Azt várni bárki embertől, aki szabadnak született, hogy hagyja ketreche zárni magát, hagyja elvenni azon jogát, hogy oda menjen, ahová neki tetszik, olyan, mint azt várni a folyótól, hogy visszafelé folyjék.

Megkérdeztem a ti Nagy Fehér Főnökeiteket, ki hatalmazta föl őket, hogy azt mondják az indiánnak, maradj egy helyben, miközben az azt látja, hogy a fehér emberek oda mennek, ahová nekik tetszik. Nem tudnak válaszolni. Én csak azt kérem, bánjanak velem úgy, mint mindenki másal. Ha nem mehetek a saját otthonomba, hadd legyen olyan helyen az otthonom, ahol az enyéim nem hálnak meg olyan gyorsan. Ha a körülményeinkre gondolok, nehéz a szívem. A fajtámbeliekkel gyakran számkivettként bánnak, gyakran egyik helyről a másikra úzik őket, gyakran lelövik őket, mint az állatokat.

Mi csak azt kérjük, hogy tekintsenek embernek. Hadd legyek szabad ember, utazhassak szabadon, dolgozhassak szabadon, kereskedhessek szabadon, ahol nekem tetszik, követhessem szabadon atyáim vallását, beszélhessek szabadon, gondolkozhassak és cselekedhessek önállóan – és betartok minden törvényt vagy vállalom a büntetést. Ha a fehér ember úgy bánik az indiánnal, ahogy a sajátjaival, akkor nem lesz több háború. Mindannyian egy apa és anya gyermekei leszünk, egy éggel fölöttünk, egy országgal köröttünk, egy kormányval mindannyiunknak.

Akkor a Nagy Szellemfőnök, aki odafent kormányoz, rámosolyog erre a vidékre, esőt küld ránk, hogy lemossa a testvéreim sebei nyomán támadt vérfoltokat a föld arcáról.

Ezt az időt várja és ezért imádkozik az indián faj.

Sebastiano Salveti
Legendás autók

Corvina Kiadó, 2016, 272 oldal, 12.000 Ft

Csak egy nap a világ

Dr. Osman Péter könyvajánlója

Megragadó tárlattal és történettel szolgál ez az elegáns album. Kultúránk remekeinek egy markáns vonulata, a vágy büszkén mutogatott tárgyai tárulnak elénk – még képeken nézni is öröm. Ezek az autók messze többek, mint a technikai csodái, mint a formatervezés remekei: szépségük, eleganciájuk, az erő és a teljesítmény belőlük áradó sugallata nagyrészt önmagáért valók, hogy ezzel a birtokosát dicsérik, s szólnak a korról, amely létrehozta őket. Fő rendeltetésük nem a közlekedés, helyváltoztatás, hanem a kiemelkedés, a magas státusz hirdetése, a luxus megjelenítése, a gyönyörködtető életérzés.

Társadalmi szerepe szerint a 20. század talán leginkább kimagasló emblemikus terméke az elegáns autó. Maga az autó korunk egyik leggyakoribb, többé-kevésbé nélkülözhetetlen használlata, tulajdonosának igényei és lehetőségei szerint egyben az életmód, a szórakozás kelléke. A legjava pedig kiemelkedően fontos presztízs-hordozó: bámuljátok, s becsüljétek érte, érvényesüljék általa! Ebbéli

szerepében az autó hamar divatcikké vált, nem kis részben ezért is születtek ezek a tündöklő gépek. Találkozik ebben a gyártók törekvése, hogy újból és újból eladhassák termékeiket, s a tehetőseké, akik nagyrészt azért veszik meg újra és újra, hogy látványosan birtokolják e téren is a divat mindenkori legfrissebb alkotásait, a javak legjavát, s ezzel is megjelenítsék – többnyire elsősorban másoknak, nemritkán úgyszintén a maguk öröme, netán önbizalom erősítőként/-pótlékként –, hogy a „jobbak”, sőt azok krémje közé tartoznak.

A kiemelkedően elegáns autó látványos birtoklása gyakran egzisztenciális kérdés. Igen találó mondás, hogy (Beverly Hills-ről szólva): „Az ember nem hajthat végig a Sunset Boulevard-on a 3 milliárd dollárt érő házával, de ha egy Rolls-Royce volánja mögött ül, mindenki azt feltételezi róla, hogy az egyik 3 milliós villa fenn a hegyekben biztosan az övé.” Márpedig, ahol a gazdagság = sikeresség, az pedig az üzleti megbízhatóság valószínűsítője, ott ez sokat számít,

akárcsak a „jobb” társadalmi körökben.

„Az itt bemutatott modellek meghatároztak egy korszakot, amely az autók dicsőségét és ünneplését hozta. Az autók fénykora az 1900-as évek elején kezdődött, és az 1960-as évek végéig tartott, amikor minden idők legizgalmasabb modelljei születtek. Minden autó háttérben egy egész világ húzódik meg: temérdek energia, befektetés, kutatás, kísérletezés, öröm és fájdalom gyümölcse valamennyi. [S bennük a koruk csúcspontjai csillognak – O. P.] Válogatásunkban azokat a modelleket mutatjuk be, amelyek történelmet írtak. Válogatásunkból reményeink szerint kirajzolódik az autók hőskorának fejlődéstörténete.” a kötetből. A káprázatosan szép, dokumentáció értékű, gazdag, képanyagot kitűnő jellemzések, részletes műszaki ismertetők és adatok teszik teljesebbé, hogy lássuk és érezzük e bámulatos jószágokat (s az autók szerelmeit, miközben örülnek a találkozásnak, mardossa is a sárga irigység).

MINŐSÉG ÉS ELKÖTELEZETTSÉG 25 ÉV ÓTA

„Kinek-kinek találkozni kell az erkölccsel, szépséggel, eszményekkel, hogy a betűdzsungelben ne tévedjen el, s a könyvben megtalálja önmagát.”

Illyés Gyula

Mit takar a Kiadó neve, amit sokaknak még kimondani is nehéz? A hét szabad művészet összefoglaló nevét, ami magában foglalja a kultúrát és a KÖNYVET!

A Kiadót 1991-ben, 25 éve alapította meg Zádor Zsolt és Zádorné Szaniszló Julianna családi vállalkozásként. Ahogy akkor, most is ugyanaz a lényeg: a könyv szeretete.

Igaz volna, hogy Kiadó az egész világ? Hiszen sokan azt tartják, hogy a könyvkiadás jó üzlet. A kiadó vezetői szerint viszont nem lehet

csak szerencse műve az, hogy a Trivium negyedszázadon át talpon maradt és minden támogatás nélkül prosperált. Mi kellett hozzá? A vezetői szerint ehhez hit, kitartás, kreativitás, merészség, gyors döntések, kapcsolatok, emberismeret és sok-sok munka. A szakmai rutin pedig nélkülözhetetlen, hiszen nem elég egy könyvet kiadni, el is kell tudni adni, el kell jutatni az olvasókhöz, ami a megváltozott piaci helyzet közepette egyre nehezebb. Nagyon fontos még megjegyezni ahhoz, hogy valaki a sikerlisták gyakori dobogójára kerüljön ebben a túltermelésben szenvedő piacon és a konkurenciaharc közepette is működni tudjon, – a túlélés zálogaként – szükség van még a bestsellert felismerő jó szimatra, a kiadó „orrát” jelentő tulajdonosokra. Egyszerűen az intuícióra. Hogy ez

mennyire sikerült, azt jól jelzik a kiadó 1991 óta kiadott számos ikonikus könyvei.

Talán a titokhoz még hozzátartozik az az íratlan szabály is, hogy a tervekről a kiadó nem nyilatkozik előre. A vállalkozás nem mentes a sűrűlódásoktól, de a szemléletmódbeli különbség, mely a két nem gondolkodásá-

sorozat 13 kötete –, de akadnak még itt többek között thrillerek, üzleti könyvek, szépirodalmi és szórakoztató művek. Az üzleti életben jól ismert Robin Sharma és Brian Tracy könyveitől a most népszerű

A 25 éves

TRIVIUM KIADÓ a szakma kitartó képviselője

ból és a szakmáról alkotott véleménykülönbségből fakad, jól kiegészíti egymást a témaválasztásoknál és viszi előrébb a „kiközvetett úton”.

A tulajdonosok a kiadói arculat meghatározásában igyekeznek a kor szavát követni, több lábra támaszkodni. Az

arculat színes, a skála sok hangból áll, a profil széles. A szórakoztató irodalomtól a kultúrtörténeten át, a pszichológiáig minden megtalálható nálunk. A korai Trivium műhelyből kikerülő számos, színes elegáns albumon túl, fő irányvonalként

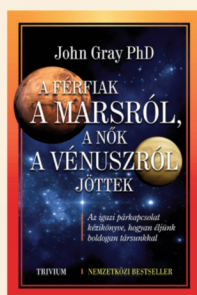
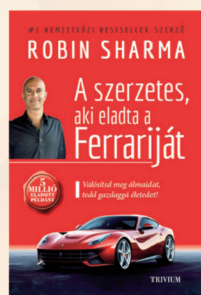
török Szulejmán sorozat kilenc kötetén át széles a választék.

A Kiadó célja, hogy az olvasók széles rétegét szolgálja ki maradandó, értéket képviselő, tartalmas és színvonalas választékkal. Az is nagy elégedettséggel válogathat a kínálatban, aki a szórakoztató és önfeljesztő könyveket kedveli.

A Trivium igazi szellemi műhelyként működik. Vonzáskörzetében sokféle gondolatnak, érületnek, beszédmódnak van – TRIVIUMA, agórája – nyílt piaca. Az olvasók örömét keresve jelképesen, de a valóságban is számos irányba indulhatunk el. Könyvről könyvre haladva nagyszerű

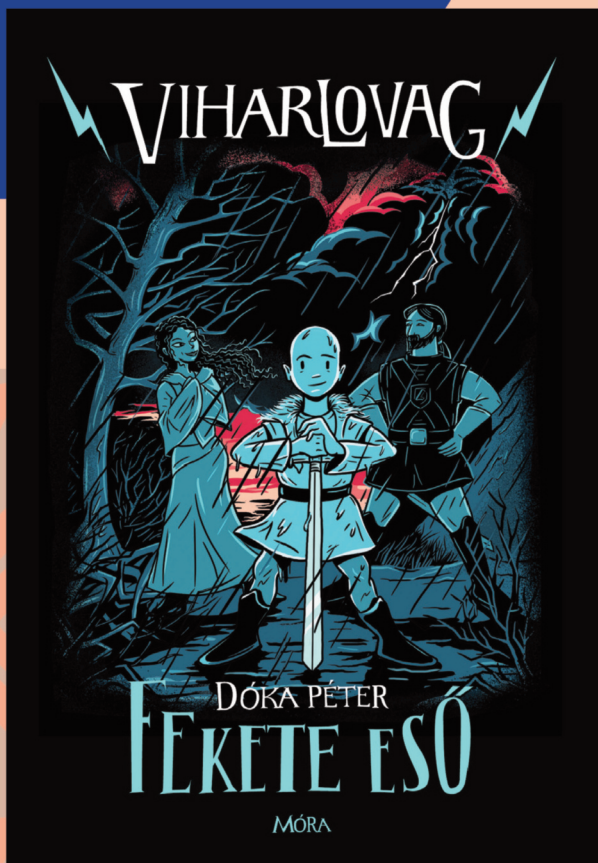
művek kerülnek fel a polcra: a Fürkész sorozattól kezdve A boldogság művészetétől, a Szentatya bölcs gondolatain át egészen a TV sorozatok könyv változatáig és a jövőben megjelenő siker-gyanús újdonságokig.

jellemzi munkásságukat a távol-keleti kultúra és irodalom, a nyugati és keleti filozófia – a Dalai LÁMA könyvei, a kultuszkönyvvé vált Egy gésa emlékiratai és a Gésa könyvek, a Mars és Vénusz

A könyvek megvásárolhatók a webáruházban: www.triviumkiado.hu, konyvek@triviumkiado.hu és a Kiadóban: 06-1 248-1263

Dóka Péter új regénysorozata!

Dóka Péter

Fekete eső 9+

Viharlovag 1.

288 oldal, 2499 Ft

Illusztr. Baranyai (b) Andás

Kalandos lovagregény és fantasy egyedi találkozására Dóka Péter új könyve. A szerző jól ismert humora, fantáziája most is magával ragadja az olvasót. Hősei bukott lovagok, szélhámos vitézek, történetíró törpék, jámbor sárkányok. A trológia első részében Azovil, a rettenetes erejű kisfiú lovagi küldetésre indul Igazi Lancelot és Jolóka törpe kíséretében, hogy megmentse országát és ezzel az egész világot a pusztulástól. A férfiak azonban nem jámának sikerrel Vasfog, a sárkánylovas kislány segítségével nélkül...

Johanna kinéz a résen át, s egy kétágú villám fényében meglátja a lovagot: éppen akkor száll be a ladikba. A torony felé pillant, de a sötétség meg a távolság miatt Johanna nem látja az arcvonásait – mintha fekete, arc nélküli fej nézne vissza rá. Ettől a kislány megrémül, elugrik az ajtótól, és bukdácsolva rohan fel a csigalépcsőn. Még a fáklyáról is elfeledkezik, nem viszi magával, elbotlik a sötétben, a hideg kő veresre karcolja a kezét, fejét többször a folyosó oldalának üti. Végül felér a szobába, faltól falig rohangál, saját lépteit számolja. Háromszáztíz, háromszáztizenegy, háromszáztizenkettő...

Megtorpan, visszafojtja a lélegzetét. A csöndben hallja, hogy odakinn az erdőben recsegnek a fák, néha hisztérikusan, élesen felvijjog egy hubukmadár. Az jut eszébe, hogy a palotában már vacsoraidő van, az étkezőben olajlámpások szórják fényüket, gyertyák pislognak a kandeláberekben, apja mohón issza kupájából az étvágycsináló bort. A korona árnyéka remeg a falon. (részlet)

